

Na osnovu člana 6 Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službeni list CG“, broj 56/09), člana 37 Zakona o morskome ribarstvu i marikulturi („Službeni list CG“, broj 56/09) i člana 8 st. 1 i 3, čl. 9 i 15 Zakona o Budžetu Crne Gore za 2011. godinu - funkcionalne klasifikacije 41101; 41102 i 41106 („Službeni list CG“, broj 78/10), Vlada Crne Gore, na sjednici od 24. marta 2011. godine, donijela je

**UREDBU**  
**O USLOVIMA, NAČINU I DINAMICI SPROVOĐENJA MJERA AGRARNE POLITIKE**  
**ZA 2011. GODINU - AGROBUDŽET**

**Član 1**

Ovom uredbom utvrđuju se uslovi, način i dinamika sprovođenja mjera agrarne politike za tržišno-cjenovnu politiku, politiku ruralnog razvoja, poslove od javnog interesa, socijalne transfere porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima i mjere u oblasti ribarstva (u daljem tekstu: Agrobudžet).

**Član 2**

Sredstva predviđena Agrobudžetom opredijeljena su Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja (u daljem tekstu: Ministarstvo) u Budžetu Crne Gore za 2011. godinu ( u daljem tekstu: Budžet), u ukupnom iznosu od **15.736.000,00 €**, od čega, za:

1. razvoj poljoprivrede, ruralni razvoj i ribarstvo..... 14.066.000 €;
2. sprovođenje mjera zdravstvene zaštite životinja ..... 1.400.000 €;
3. sprovođenje fitosanitarnih mjera..... 270.000 €.

**1. Sredstva za razvoj poljoprivrede, ruralni razvoj i ribarstvo**

Sredstva za razvoj poljoprivrede, ruralni razvoj i ribarstvo u iznosu od **14.066.000 €**, opredijeljena su Ministarstvu u okviru opštih prihoda Budžeta funkcionalna klasifikacija 41101 – Program 2531 – poljoprivreda i ribarstvo. Ova sredstva mogu biti uvećana iz kredita Svjetske Banke „Institucionalni razvoj i jačanje poljoprivrede Crne Gore“ (MIDAS) u skladu sa čl. 9 i 10 Zakona o Budžetu za 2011. godinu i izvršavaće se u visini njihovog ostvarenja.

**1.1) pozicija 4139 – ugovorene usluge**, obezbjeđuju se iz sredstava opštih prihoda Budžeta u iznosu od **1.036.000,00 €** od čega se **200.000,00 €** obezbjeđuje shodno čl. 9 i 10 Zakona o budžetu za 2011. godinu,

**1.2) pozicija 4171 – subvencije za proizvodnju i pružanje usluga**, u iznosu od **8.350.000,00 €**,

**1.3) pozicija 4313 – transferi pojedincima-staračke naknade**, u iznosu od **2.820.000,00 €**,

**1.4) pozicija 4412 – izdaci za lokalnu infrastrukturu i ruralni razvoj**, u iznosu od **1.860.000,00 €**.

**2. Sredstva za sprovođenje mjera zdravstvene zaštite životinja**

Sredstva za zdravstvenu zaštitu životinja u iznosu od **1.400.000,00 €**, opredijeljena su Veterinarskoj upravi u okviru opštih prihoda budžeta, funkcionalna klasifikacija 41102 – Program 2011 - Preventiva, praćenje i kontrola veterinarske djelatnosti, na poziciji 4171 – subvencije. Za realizaciju ovih sredstava na predlog Veterinarske uprave, Ministarstvo je

donijelo Operativni program zdravstvene zaštite životinja u 2011. godini („Službeni list CG“, broj 8/11).

### **3. Sredstva za sprovođenje fitosanitarnih mjera**

Sredstva za fitosanitarne mjere, u iznosu od **270.000,00 €**, opredijeljena su Fitosanitarnoj upravi iz budžeta – opšti prihodi, funkcionalna klasifikacija 41106 – Program 2621 – Fitosanitarna uprava, na poziciji 4139 – ugovorene usluge. Za realizaciju ovih sredstava na predlog Fitosanitarne uprave, Ministarstvo je donijelo Program fitosanitarnih mjera za 2011. godinu („Službeni list CG“, broj 7/11).

#### **Član 3**

Za izvršenje Agrobudžeta, odgovorno je Ministarstvo i institucije – službe određene za realizaciju pojedinih programa i odgovorna lica navedena po pojedinim programima.

Za izvršenje Operativnog programa zdravstvene zaštite životinja, odgovorna je Veterinarska uprava, a za izvršenje Programa fitosanitarnih mjera Fitosanitarna uprava.

Obaveze prema korisnicima programa izvršavaće se po dinamici utvrđenoj budžetskim planom potrošnje, koji odobrava Ministarstvo finansija.

Troškovi iskazani po pojedinim programima predstavljaju projektovane vrijednosti.

Ministarstvo, Veterinarska uprava i Fitosanitarna uprava, mogu u toku izvršenja Agrobudžeta vršiti izmjene namjene korišćenja sredstava i preusmjeravati ih sa jednog programa na drugi do visine ukupnih sredstava po pojedinim pozicijama, uz saglasnost Ministarstva finansija.

#### **Član 4**

Uslovi, način i dinamika sprovođenja mjera agrarne politike za 2011. godinu, dati su u Prilogu - Mjere agrarne politike, koji je odštampan uz ovu uredbu i čini njen sastavni dio.

#### **Član 5**

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

**Broj:** \_\_\_\_\_  
**Podgorica,** \_\_\_\_\_, **2011. godine**

**VLADA CRNE GORE**

**P R E D S J E D N I K**

**dr Igor Lukšić, s.r.**

AGROBUDŽET ZA 2011. GODINU

PRIKAZ AGROBUDŽETA PO VRSTAMA MJERA I PROGRAMIMA ZA 2011. GODINU

A) POLJOPRIVREDA		Agrobudžet 2011		Ekonomska klasifikacija						
Šifra	Naziv programa	Iznos, €	%	4139			4171	4412	4313	Tekući Budžet
				opšti prihodi	donacije (čl.10)	kredit (čl. 9)				
<b>1</b>	<b>MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE (9 mjera)</b>									
<b>1.1</b>	<b>Direktna plaćanja</b>									
1.1.1	Direktna podrška stočarskoj proizvodnji	2,075,489	9.83				2,075,489			2,075,489
1.1.2	Podrška razvoju tržišne proizvodnje mlijeka	1,445,000	6.84				1,445,000			1,445,000
1.1.3	Podrška jačanju otkupne mreže mlijeka	598,000	2.83				598,000			598,000
1.1.4	Podrška za otkup i klanje goveda	60,000	0.28				60,000			60,000
1.1.5	Direktna podrška ratarskoj proizvodnji	440,000	2.08				440,000			440,000
1.1.6	Podrška proizvodnji duvana	70,000	0.33				70,000			70,000
	<b>UKUPNO: DIREKTNA PLAĆANJA (1.1.)</b>	<b>4.688.489</b>	<b>22.20</b>		<b>0</b>	<b>0</b>	<b>4.688.489</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>4.688.489</b>
<b>1.2.</b>	<b>PROGRAM UNAPREĐENJA PČELARSTVA</b>	<b>182,500</b>	<b>0.86</b>				<b>182,500</b>			<b>182,500</b>
<b>1.3.</b>	<b>MJERE ZA STABILIZACIJU TRŽIŠTA</b>									
1.3.1	Program intervencija na tržištu	580,000	2.75				580,000			580,000
1.3.2	Upravljanje rizicima u poljoprivredi	260,000	1.23				260,000			260,000
	<b>UKUPNO: MJERE ZA STABILIZACIJU TRŽIŠTA (1.3.)</b>	<b>840,000</b>	<b>3.98</b>		<b>0</b>	<b>0</b>	<b>840,000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>840,000</b>
	<b>UKUPNO: MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE (1.1.+1.2.+1.3.)</b>	<b>5,710,989</b>	<b>27.04</b>		<b>0</b>	<b>0</b>	<b>5,699,000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>5,710,989</b>
<b>2</b>	<b>MJERE RURALNOG RAZVOJA (13 mjera)</b>									
<b>2.1</b>	<b>Osovina 1: Mjere jačanja konkurentnosti proizvođača hrane</b>									
2.1.1	Podrška investicijama u poljoprivrednim gazdinstvima (MIDAS)	2,600,000	12.31		200,000	2,200,000	200,000			200,000
2.1.2	Podrška podizanju višegodišnjih zasada	630,000	2.98			100,000	530,000			530,000
2.1.3	Podrška investicijama u preradu animalnih proizvoda	160,000	0.76				160,000			160,000
2.1.4	Podrška investicijama za čuvanje, pakovanje i preradu biljnih proizvoda	200,000	0.95			100,000	100,000			100,000
2.1.5	Podrška investicijama u preradu na porodičnim gazdinstvima	60,000	0.28				60,000			60,000
2.1.6	Podrška organizacijama proizvođača	95,000	0.45				95,000			95,000

2.1.7	Unapređivanje kvaliteta proizvoda i podrška šemama kvaliteta	215,000	1.02				215,000			215,000
2.1.8	Promocija poljoprivrede i poljoprivrednih proizvoda	110,000	0.52				110,000			110,000
<b>UKUPNO: OSOVINA 1</b>		<b>4,070,000</b>	<b>19.27</b>		<b>200,000</b>	<b>2,400,000</b>	<b>1,470,000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>1,470,000</b>
<b>2.2</b>	<b>Osovinu 2: Mjere za održivo gazdovanje prirodnim resursima</b>									
2.2.1	Očuvanje genetičkih resursa u poljoprivredi	44,000	0.21					44,000		44,000
2.2.2	Organska poljoprivreda	685,000	3.24		600,000		85,000			85,000
2.2.3	Održivo korišćenje planinskih pašnjaka	200,000	0.95					200,000		200,000
<b>UKUPNO: OSOVINA 2</b>		<b>929,000</b>	<b>4.40</b>		<b>600,000</b>	<b>0</b>	<b>85,000</b>	<b>244,000</b>	<b>0</b>	<b>329,000</b>
<b>2.3</b>	<b>Osovinu 3: Mjere za poboljšanje kvaliteta života i širenje ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima</b>									
2.3.1	Diverzifikacija ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama	60,000	0.28					60,000		60,000
2.3.2	<i>Mjere za poboljšanje kvaliteta života i širenje ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima</i>	1,556,000	7.37					1,556,000		1,556,000
<b>UKUPNO: OSOVINA 3</b>		<b>1,616,000</b>	<b>7.65</b>					<b>1,616,000</b>		<b>1,616,000</b>
<b>UKUPNO: MJERE RURALNOG RAZVOJA (2.1.+2.3.+2.3.)</b>		<b>6,615,000</b>	<b>31.32</b>		<b>800,000</b>	<b>2,400,000</b>	<b>1,555,000</b>	<b>1,860,000</b>	<b>0</b>	<b>3,415,000</b>
<b>3</b>	<b>PODRŠKA OPŠTIM SERVISIMA U POLJOPRIVREDI (5 programa)</b>									
3.1.	Obrazovanje, istraživanja, razvoj i analize	150,000	0.71	10,000			140,000			150,000
3.2.	Program unapređivanja stočarstva	190,000	0.90				190,000			190,000
3.3.	Program stručnih i savjetodavnih poslova u stočarstvu	322,000	1.52	322,000						322,000
3.4.	Program savjetodavnih poslova u biljnoj proizvodnji	334,000	1.58	334,000						334,000
3.5.	Program mjera kontrole kvaliteta proizvoda	130,000	0.62	130,000						130,000
<b>UKUPNO: PODRŠKA SERVISIMA U POLJOPRIVREDI</b>		<b>1,126,000</b>	<b>5.33</b>	<b>796,000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>330,000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>1,126,000</b>
<b>4</b>	<b>SOCIJALNI TRANSFERI SEOSKOM STANOVNIŠTVU</b>									
<b>4</b>	<i>Program staračkih naknada</i>	<b>2,820,000</b>	<b>13.35</b>						<b>2,820,000</b>	<b>2,820,000</b>
<b>5</b>	<b>TEHNIČKA I ADMINISTRATIVNA PODRŠKA IMPLEMENTACIJI PROGRAMA</b>	<b>600,000</b>	<b>2.84</b>				<b>600,000</b>			<b>600,000</b>
<b>6</b>	<b>INSTITUCIONALNI RAZVOJ I JAČANJE POLJOPRIVREDE CRNE GORE</b>	<b>2,386,000</b>	<b>11.30</b>		<b>300,000</b>	<b>2,086,000</b>				<b>0</b>
<b>UKUPNO: ZA POLJOPRIVREDU (1+2+3+4+5+6)</b>		<b>19,246,000</b>	<b>91.12</b>	<b>796,000</b>	<b>1,100,000</b>	<b>4,486,000</b>	<b>8,184,000</b>	<b>1,860,000</b>	<b>2,820,000</b>	<b>13,671,000</b>
<b>B) RIBARSTVO (3 mjere)</b>										
B.1.1	Unapređivanje ribarske flote i sektora marikulture	100,000	0.47				100,000			100,000
B.1.2	Održivo upravljanje i očuvanje resursa ribe i drugih morskih organizama	31,000	0.15				31,000			31,000
B. 2	Podrška razvoju sektora slatkodvodnog ribarstva	40,000	0.19	40,000						40,000
<b>UKUPNO: ZA RIBARSTVO</b>		<b>171,000</b>	<b>0.81</b>	<b>40,000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>131,000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>171,000</b>

D)	REZERVE ZA NEPREDVIĐENE BUDŽETSKE RASHODE	23,011	0.11				23,011			23,011
	UKUPNO- (A+B+D)	19,452,000	92.1	836,000	1,100,000	4,486,000	8,350,000	1,860,000	2,820,000	13,866,000
	UKUPNO: AGROBUDŽET (UMANJEN ZA KREDITE I DONACIJE)			836,000			8,350,000	1,860,000	2,820,000	13,866,000

<b>C) OPERATIVNI PROGRAMI UPRAVA</b>										
7	Program fitosanitarnih mjera	270,000	1.28	270,000						270,000
8	Operativni program zdravstvene zaštite životinja	1,400,000	6.63				1,400,000			1,400,000

**(MJERE AGRARNE POLITIKE)**

**A) POLJOPRIVREDA**

## **1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE**

1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE	
1.1. DIREKTNIA PLAĆANJA	
1.1.1	DIREKTNIA PODRŠKA STOČARSKOJ PROIZVODNJI
Razlozi za podsticaj	<p>Specifični prirodni uslovi Crne Gore, koji se ogledaju u velikim površinama prirodnih livada i pašnjaka, predodredili su ekstenzivno gajenje preživara. U govedarstvu preovladava gajenje nespecijalizovanih rasa, tj. rasa dvojnog pravca proizvodnje (za mlijeko i meso) sa izraženom sezonalnošću u teljenju. Tov junadi slabo je razvijen i malog je obima. Kod ovaca i koza, koje se tradicionalno gaje za proizvodnju mlijeka i mesa, ishrana se gotovo u cjelini bazira na korišćenju prirodnih livada i pašnjaka lošijeg kvaliteta.</p> <p>Ekstenzivni sistemi gajenja preživara i niska produktivnost smanjuju konkurentsku sposobnost proizvođača, što ima negativne posljedice na cjelokupan razvoj poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore. Korišćenje raspoloživih resursa prirodnih livada i pašnjaka moguće je jedino gajenjem preživara koje je tijesno povezano i sa ostankom aktivne radne snage na ruralnom području, odnosno smanjenjem negativnih demografskih trendova. Poboljšanje konkurentnosti proizvođača kroz direktnu dohodovnu podršku može djelimično da utiče na razvoj sektora stočarstva u pravcu prilagođavanja zahtjevima i standardima EU i da ga osposobi za postepeno uključivanje u zajedničko tržište EU.</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Podizanje konkurentnosti stočarske proizvodnje i stvarnje robnog proizvođača</li> <li>• obezbjeđivanje uslova za uravnotežen razvoj govedarstva, ovčarstva i kozarstva,</li> <li>• bolje korišćenje raspoloživih resursa, posebno prirodnih livada,</li> <li>• jačanje vertikalne integracije u proizvodnji mesa i poboljšanje sistema bezbjednosti hrane, podsticanjem klanja goveda u klanicama koje ispunjavaju propisane veterinarsko-sanitarne uslove,</li> <li>• doprinos ruralnom razvoju kroz povećanje dohotka poljoprivrednih gazdinstava i time podizanja standarda života poljoprivrednim proizvođačima na poljoprivrednim gazdinstvima.</li> </ul>
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Direktna podrška stočarstvu sadrži:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• premije po grlu za krave i priplodne junice;</li> <li>• premije po grlu za ovce i koze;</li> <li>• klanične premije po grlu za utovljenu junad i ostale kategorije odraslih goveda;</li> </ul> <p>a) Premije za krave i priplodne junice - pravo na podršku imaju sva gazdinstva koja gaje više od 3 grla te vrste stoke, i to <u>samo za grla iznad</u> ovog minimuma do maksimuma od 100 grla za premiju. Kriterijum je ispunjen ako gazdinstvo drži taj broj grla minimalno 6 mjeseci.</p> <p>Osnovna premija po grlu za priplodne krave iznosi <b>75 €</b>.</p> <p>b) Premije za ovce i koze - pravo na podršku imaju sva gazdinstva koja gaje više od 20 ovaca i/ili više od 10 koza u stadu. Plaćanje se odnosi <u>samo na grla iznad</u> minimalnog broja do maksimuma od 300 grla po gazdinstvu za premiju. Kriterijum je ispunjen ako gazdinstvo drži taj broj grla minimalno 6 mjeseci.</p> <p>Osnovna premija po grlu za priplodne ovce i koze iznosi <b>9 €</b>.</p> <p>c) Klanične premije po grlu za utovljenu junad i ostale kategorije odraslih goveda - pravo na klanične premije za tovljenu junad i ostale kategorije odraslih goveda imaju samo ona gazdinstva koja te kategorije goveda <u>prodaju odobrenoju klanici</u> do maksimalnog broja od 100 grla godišnje. Premija se može ostvariti samo za grla odgajena u Crnoj Gori, a uvezena junad treba da borave na gazdinstvu u tovu <u>najmanje 6 mjeseci</u>.</p> <p>Osnovna klanična premije za tovljenu junad, bikove i volove iznosi <b>120 €</b> po grlu, a za ostale kategorije odraslih goveda <b>40 €</b> po grlu. Premija se ne ostvaruje za klanje teladi.</p> <p>Uslov je za klanične premije za utovljenu junad, bikove i volove da grla imaju minimalnu tjelesnu masu od 400 kg, uz izuzetak za junad utovljenu na paši koja mogu imati minimalnu masu pri klanju 350 kg.</p> <p>(a) Za premije na krave i junice i (c) klanične premije, <u>preduslov</u> je da su grla obilježena ušnim markicama i registrovana u bazi podataka, da vlasnik posjeduju pasoše za grla i uredno popunjenu Knjigu gazdinstva u skladu sa zakonskim propisima.</p> <p>Da bi farmer ostvario pravo na klaničnu premiju (c) potrebno je da Službi za selekciju stoke dostavi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• otkupni list odobrene klanice (sa upisanim imenom i adresom vlasnika, datumom otkupa, tjelesnom masom grla, identifikacionim brojem grla i kategorijom grla),</li> <li>• ako su grla uvezena potrebno je dostaviti rješenje Veterinarske uprave o uvozu, dobijeno pri ulasku u Crnu Goru (rješenje o uvozu graničnog veterinarskog inspektora), sa brojem uvezenih grla i identifikacionim brojevima grla; početak organizovanog tova junadi treba prijaviti Službi za selekciju stoke, kako bi imala uvid u broj junadi u tovu.</li> </ul> <p>Ukoliko je ukupan iznos zahtjeva za pojedinu vrstu premija veći od planiranog, proporcionalno se smanjuju plaćanja po grlu za tu vrstu podrške.</p> <p><u>Napomena:</u> Navedeni maksimumi po pojedinim komponentama ne odnose se na registrovana preduzeća.</p>
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja ispunjavaju prethodne kriterijume
Način plaćanja	Gotovinske uplate poljoprivrednim gazdinstvima
Realizacija	Biotehnički fakultet – Služba za selekciju stoke, odgovorno lice rukovodilac Službe



Procedura realizacije	<p><b>Mart.</b> Služba za selekciju distribuira obrasce zahtjeva i putem medija najavljuje mjeru  <b>01.april - 15. maj:</b> Proizvođači se prijavljuju i popunjavaju obrasce za premije (a i b)  <b>15. maj – 30. oktobar:</b> Služba provjerava stanje na terenu: min. 30% zahtjeva za krave i priplodne junice (premija pod a), a 50% za ovce i koze (premija b).  <b>Za klanične premije</b> dokumentacija se može dostavljati Službi do kraja novembra, Služba provjerava zahtjeve preko Elektronske baze podataka.  <b>01. nov. – 15. decembar:</b> Izrada izvještaja, formiranje spiskova za premiju i njihovo dostavljanje Ministarstvu.  <b>Februar – jun:</b> Isplata premija za prethodnu godinu  <b>Napomena:</b> <i>Premije ostvarene po navedenim kriterijumima i opisanoj proceduri isplaćivaće se u 2012. godini. Finansijski plan koji slijedi odnosi se na premije koje se isplaćuju u ovoj godini, na osnovu prava stečenog u skladu sa linijom 1.1.1 Agrobudžeta za 2010.</i></p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice, Pomoćnik za poljoprivredu Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski Plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	premije kod gazdinstava u govedarstvu – 14 657 grla x 65 €	952,705
	premije za gazdinstva u ovčarstvu - 97 933 grla x 8 €	783,464
	premije za gazdinstva u kozarstvu - 15 410 grla x 8 €	123,280
	premijea za utovljenu junad, bikove i volove – 1 988 grla x 100 €	198.800
	klanične premije za ostale kategorije goveda - 431 grla x 40 €	17.240
	<b>Svega:</b>	2,075,489

1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE		
1.1. DIREKTNJA PLAĆANJA		
1.1.2	<b>PODRŠKA RAZVOJU TRŽIŠNE PROIZVODNJE MLIJEKA</b>	
Razlozi za podsticaj	Od ukupne proizvodnje mlijeka u Crnoj Gori, koja se procjenjuje na oko 150 mil. litara godišnje, oko 20% prerađuje se u registrovanim mljekarama i sirarama, dok veći dio količina ostaje na gazdinstvu i domaćinstva to mlijeko prerađuju u mliječne proizvode (sir i kajmak) ili koriste za vlastitu potrošnju. Ti proizvodi pojavljuju se na organizovanom tržištu u veoma ograničenom obimu. S druge strane, potražnja za komercijalnim mliječnim proizvodima je sve veća, posebno u turističkoj sezoni. Niska proizvodnja mlijeka po muznom grlu i po gazdinstvu na jednoj strani i sve veći zahtjevi u pogledu kvaliteta mlijeka na drugoj strani smanjuju interes proizvođača mlijeka za prodaju mljekarama. Podizanje konkurentnosti mljekarskog sektora kroz direktnu podršku proizvođačima može znatno ubrzati razvoj tržišne proizvodnje mlijeka i njeno prilagođavanje standardima EU.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podizanje konkurentnosti tržišne proizvodnje mlijeka,</li> <li>• podsticanje razvoja komercijalne proizvodnje mlijeka za isporuku mljekarama,</li> <li>• povećanje udjela otkupljenog mlijeka u ukupnoj proizvodnji mlijeka,</li> <li>• unapređivanje kvaliteta mlijeka,</li> <li>• ukрупnjivanje farmi za proizvodnju mlijeka.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podržava se isporuka od proizvođača koji isporučuju mlijeko registrovanim mljekarama i učestvuju u primjeni nacionalnog sistema unapređivanja kvaliteta mlijeka.</p> <p>Podrška ima oblik premije po litru isporučenog mlijeka i iznosi 7 euro centi po litru, od dana stupanja Agrobudžeta (Uredbe Vlade) na snagu.</p> <p>Uslov za premije je da isporučena količina po gazdinstvu bude minimalno 200 litara mjesečno.</p>	
Korisnici	Svi proizvođači koji registrovanoj mljekari isporučuju preko 200 litara mlijeka mjesečno.	
Način plaćanja	Preko poslovnih banaka, gotovinske isplate poljoprivrednim proizvođačima po spiskovima mljekara ili preko mljekara	
Realizacija	Registrovane mljekare i sirare zajedno sa ministarstvom	
Procedura realizacije	Spiskovi proizvođača sa podacima o mjesečnim količinama isporučenog mlijeka su osnov za obračun i isplatu premije, Registrovane mljekare dostavljaju spiskove sa podacima najkasnije do 10. u mjesecu za otkupljeno mlijeko u prethodnom mjesecu, Isplate se vrše mjesečno mljekarama, kao i kooperantima za otkupljeno mlijeko na osnovu spiskova koje mljekara dostavi ministarstvu poljoprivrede. Poslije izvršene kontrole od strane ministarstva, sredstva premija će se uplaćivati na žiro račune mljekara koje su obavezne da odmah po dobijanju sredstava isplate kooperantima. U slučaju da mljekara ne bude ova sredstva isplatila kooperantima odmah, premija koja slijedi mljekarama će se obustaviti .	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik ministra za poljoprivredu Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	(10 mjeseci 2011 godine) Premije 7 euro centi po litru – 18.200.000 l x 0,07 € (januar i februar 2011 godine) Premije 5.5 euro centi po litru 3.110.000 l x .055 €	1.274.000 171.000
	UKUPNO:	<b>1.445.000</b>

1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE		
1.1. DIREKTNJA PLAĆANJA		
1.1.3	<b>PODRŠKA JAČANJU OTKUPNE MREŽE MLIJEKA</b>	
Razlozi za podsticaj	Jedan od razloga za mali udio mlijeka koje se redovno isporučuje mljekarama i sirarama u ukupnoj količini proizvedenog mlijeka jeste i nedovoljno razvijena otkupna mreža. Postoje brojne opštine na čijem području uopšte nije organizovan otkup mlijeka. Troškovi organizovanja i održavanja otkupne mreže su veliki zbog konfiguracije terena i usitnjene strukture proizvođača. Pojedine mljekare praktikuju nabavku sirovog mlijeka za dalju preradu iz okruženja, jer su im tako troškovi niži. Tako brojni proizvođači ostaju bez pristupa tržištu. Održavanje i širenje otkupne mreže mlijeka jedan je od ključnih faktora za dalji razvoj tržišne proizvodnje mlijeka u Crnoj Gori.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održavanje, jačanje i proširivanje infrastrukture za otkup mlijeka,</li> <li>• podizanje konkurentnosti proizvodnje i prerade mlijeka,</li> <li>• povećanje otkupa mlijeka i prerade u registrovanim mljekarama,</li> <li>• širenje asortimana mlječnih proizvoda iz domaće proizvodnje.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Putem učešća u finansiranju troškova otkupa mlijeka, uključujući funkcionisanje otkupnih centara, podržavaju se mljekare da održavaju i proširuju otkupnu mrežu. Mjera se odnosi na sve registrovane mljekare i sirare koje redovno otkupljuju mlijeko od domaćih proizvođača.</p> <p>Osnov za učešće u finansiranju troškova otkupa je količina otkupljenog mlijeka koja se dokazuje priloženim spiskovima proizvođača.</p> <p>Troškovi se nadoknađuju za svaki litar otkupljenog mlijeka u iznosu od 2,5 euro centi po litru, što podrazumijeva i količine manje od 200 litara mjesečno otkupljene od kooperanata.</p> <p>Za organizaciju interventnog otkupa na udaljena područja u odnosu na lokaciju prerađivača (udaljenost ne manja 50 km) obezbjeđuje se dodatna podrška u skladu sa ostvarenim troškovima otkupa, ali ne više od 3 euro centa po otkupljenom litru mlijeka.</p> <p>Dodatna premija od 2 euro centa po litru otkupljenog mlijeka odnosi se na povećane količine otkupa u odnosu na odgovarajući mjesec iz prethodne godine.</p>	
Korisnici	Sve registrovane mljekare i sirare koje otkupljuju mlijeko od domaćih proizvođača i dosljedno se pridržavaju Uredbe o kriterijumima i načinu određivanja otkupne cijene sirovog mlijeka.	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa spiskom farmara od kojih je otkupljeno mlijeko	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa registrovanim mljekarama, sirarama i otkupnim centrima	
Procedura realizacije	Osnov za obračun i isplatu premije su stvarno otkupljene mjesečne količine mlijeka od domaćih proizvođača. Registrovane mljekare i sirare dostavljaju podatke najkasnije do 10. u mjesecu za otkupljeno mlijeko u prethodnom mjesecu. Isplate se vrše mjesečno mljekarama i sirarama.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik ministra za poljoprivredu Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	Premije 2,5 euro centa po otkupljenom litru –22.000 000 lit x 0,025€	550.000
	Premije za otkup u udaljenim zonama u odnosu na lokaciju prerađivača (min 50 km. dodatno ne više od 3 euro centa)	41.000
	Premije za povećanje otkupa u odnosu na prošlu godinu	7.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>598.000</b>

<b>1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE</b>		
<b>1.1. DIREKTNA PLAĆANJA</b>		
<b>1.1.4.</b>	<b>PODRŠKA ZA OTKUP I KLANJE GOVEDA</b>	
Razlozi za podsticaj	Prema raspoloživim podacima, mali je broj goveda svih kategorija koja se kolju u odobrenim klanicama. Jednim dijelom to je uslovljeno tradicijom držanja i klanja goveda direktno na gazdinstvima. Drugi je razlog znatni troškovi koje klanična industrija ima pri klanju, od troškova transporta sa veoma udaljenih područja, preko troškova administracije, veterinarske kontrole, neškodljivog uklanjanja konfiskata i otpadaka i sl. Podrška se uvodi kako bi se dijelom nadoknadili troškovi i tako podstaklo klanje goveda u klanicama.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• uspostavljanje sistema kontrole kvaliteta i slijedljivosti u proizvodnji mesa;</li> <li>• podizanje konkurentnosti tržišne proizvodnje mesa;</li> <li>• povećanje klanja odraslih goveda u registrovanim klanicama;</li> <li>• jačanje infrastrukture za proširenje otkupne mreže goveda;</li> <li>• jačanje vertikalne integracije u proizvodnji mesa.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podrška subjektima u poslovanju hranom koji obavljaju djelatnost klanja predstavlja kompenzaciju dijela troškova otkupa i fiksnih troškova vezanih za obavezu praćenja slijedljivosti i druge administrativno-tehničke zahtjeve u obavljanju ove djelatnosti. Mjera se realizuje u obliku plaćanja po grlu goveda, osim teladi, tjelesne mase veće od 240 kg po grlu. Iznos podrške po zaklanom grlu je <b>20 €</b> .	
Korisnici	Sve odobrene klanice koje otkupljuju i kolju goveda isporučena od domaćih proizvođača	
Način plaćanja	Po ispostavljenom zahtjevu subjekta u poslovanju hranom koji obavljaju djelatnost klanja za podršku za otkup i klanje goveda sa spiskom farmera od kojih su otkupljena grla za klanje (uz zahtjev, koji mora da sadrži ime i prezime farmera, mjesto i identifikacioni broj grla, u prilogu dostaviti kopije otkupnih blokova sa podacima o vlasniku, identifikacionim brojem grla, kategorijom i tjel. masom grla)	
Realizacija	Veterinarska uprava u saradnji sa odobrenim klanicama, odgovorno lice glavni veterinarski inspektor.	
Procedura realizacije	Osnova za obračun i isplatu podrške su provjereni i odobreni spiskovi o otkupljenim i zaklanim grlima, ovjereni od odgovornog lica, Subjekti u poslovanju hranom koji obavljaju djelatnost klanja pravo na premiju mogu ostvariti samo za: <ul style="list-style-type: none"> <li>- propisno obilježena i registrovana grla, odgajena u Crnoj Gori,</li> <li>- grla iz uvoza koja su na gazdinstvu provela minimalno 6 mjeseci (tov i dr.),</li> <li>- grla zaklana u odobrenoj klanici i klanje registrovano u Elektronskoj bazi podataka Veterinarske uprave.</li> </ul> Odobrene klanice dostavljaju spiskove Ministarstvu, najkasnije 15 dana nakon isteka tromjesečja. Isplata se vrši tromjesečno.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za poljoprivredu Veterinarska inspekcija	
<b>Finansijski plan</b>	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	Premije za 3000 odraslih goveda, osim teladi, (1250 junadi i 1750 odraslih goveda) x 20€	60.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>60.000</b>

1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE		
1.1. DIREKTNA PLAĆANJA		
1.1.5	<b>DIREKTNA PODRŠKA RATARSKOJ PROIZVODNJI</b>	
Razlozi za podsticaj	Crna Gora, usljed specifičnih prirodnih uslova, raspolaže ograničenim površinama oranica, koje su nedovoljno iskorišćene. Prosječni prinosi ratarskih kultura su niski. Povećanje produktivnosti ograničeno je usitnjenim posjedom i malim površinama oranica po gazdinstvu. Sve to smanjuje konkurentsku sposobnost proizvođača i interesovanje za ovaj vid proizvodnje. Razvoj ratarske proizvodnje jedan je od uslova za racionalno korišćenje ionako ograničenog prirodnog resursa, kao za obezbjeđivanje proizvodnje kultura koje se tradicionalno gaje na tom prostoru kao i za obezbjeđivanje dovoljnih količina stočne hrane. Usmjerena proizvodna podrška može pojačati konkurentnost ratarske proizvodnje, poboljšati ekonomski položaj proizvođača i razvojno uticati na proizvodnju.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podizanje konkurentnosti ratarske proizvodnje,</li> <li>• optimalno korišćenje raspoloživih resursa oranica kroz redovnu obradu površina pogodnih za gajenje ratarskih kultura i proizvodnju stočne hrane, poštujući principe dobre poljoprivredne prakse,</li> <li>• bolja ponuda žitarica iz domaće proizvodnje,</li> <li>• unapređivanje proizvodnje stočne hrane na raspoloživim oraničnim površinama,</li> <li>• obezbjeđivanje kvalitetnog sjemenskog materijala iz domaće proizvodnje.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se obezbjeđuje za:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• proizvodnju ratarskih kultura,</li> <li>• proizvodnju sjemenskog materijala ratarskih kultura.</li> </ul> <p>Podrška se sprovodi u obliku direktnih plaćanja po hektaru zasijane i/ili zasađene površine za osnovne ratarske kulture: žitarice, krompir, biljke za proizvodnju stočne hrane (biljke za spremanje silaže, jednogodišnje krmne kulture sa oranica i krmne kulture sa višegodišnjih sijanih travnjaka, travno-djetelinske smješe i lucerka), heljdu i druge ratarske kulture (osim duvana) u cilju povećanja količina stočne hrane na farmama i smanjena cijene koštanja troškova proizvodnje uvode se i plaćanja po ha zasijanog kukuruza. Direktna plaćanja se usmjeravaju i za proizvodnju sjemenskog materijala navedenih kultura. Pravo na direktna plaćanja imaju i proizvođači višegodišnjih krmnih kultura uključujući i proizvođače koji su zasnovali proizvodnju počev od 2008. do maksimalno 5 godina na istim parcelama, uz uslov da na njima primjenjuju redovne agrotehničke mjere. Minimalna površina za podršku proizvodnje pojedinih kultura je 0,5 ha. Ne mogu sa sabirati različite kulture za ispunjavanje navedenog minimuma na jednom gazdinstvu. Jedno gazdinstvo može ostvariti pravo na podršku za svaku od gajenih kultura za koju se opredjeljuje podrška. Utvrđene površine pojedinih kultura uvode se u odgovarajuće evidencije koje vodi Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji, a evidenciju za sjemensku proizvodnju vodi i Fitosanitarna uprava. Uslov za ostvarivanje prava na podršku za merkantilnu proizvodnju je upotreba sertifikovanog sjemenskog materijala, što se potvrđuje izvještajem Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji. Uslov za ostvarivanje prava na podršku za sjemensku proizvodnju je ispunjavanje kriterijuma i zahtjeva za sjemensku proizvodnju u skladu sa zakonima (stručna i zdravstvena kontrola i sertifikacija), što se potvrđuje izvještajem Fitosanitarne uprave. Osnovni iznos plaćanja po ha ratarske kulture koja se gaji za merkantilnu proizvodnju ili proizvodnju stočne hrane je <b>150 €</b>, a za heljdu <b>190 €</b>. Osnovni iznos plaćanja po ha sjemenske proizvodnje je <b>700 €</b> za sjemenski krompir elitu i <b>600 €</b> za sjemensku proizvodnju strnih žita. Ukoliko ukupna visina zahtjeva za plaćanja za pojedinu vrstu direktne podrške prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, proporcionalno se smanjuju jedinična plaćanja po hektaru.</p>	
Korisnici	Proizvođači ratarskih kultura koji ispunjavaju propisane kriterijume. Proizvođači sjemenskog materijala ratarskih kultura koji ispune zahtjeve u pogledu sjemenske proizvodnje.	
Način plaćanja	Proizvođačima preko banaka, po ispostavljenom izvještaju Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji i Fitosanitarne uprave.	
Realizacija	Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji, odgovorno lice rukovodilac Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji Fitosanitarna uprava, odgovorno lice: Fitosanitarna uprava	
Procedura realizacije	<p><b>Podrška za merkantilnu proizvodnju:</b></p> <p><b>Februar:</b> Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji distribuira obrasce zahtjeva i putem medija najavljuje mjeru <b>01. mart – 30. maj:</b> Poljoprivredi proizvođači se prijavljuju i popunjavaju obrasce za premije (prolječna sjetva); <b>01. sept. – 30. okt.:</b> Poljoprivredi proizvođači se prijavljuju i popunjavaju obrasce za premije (jesenja sjetva); <b>01. jun – 15. nov.:</b> Služba provjerava stanje na terenu za sve prijavljene površine (100%); <b>01. jul – 15. jul:</b> Izrada izvještaja za prolječnu sjetvu, formiranje spiskova i dostavljanje Ministarstvu <b>01. nov. – 15. nov.</b> Izrada izvještaja za jesenju sjetvu, formiranje spiskova i dostavljanje Ministarstvu <b>Jul – decembar:</b> Isplata premija <b>Podrška za sjemensku proizvodnju</b> - u skladu sa zakonom. <b>Jul – decembar:</b> Isplata premija</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za poljoprivredu Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	Merkantilna proizvodnja 150 € po ha (za procijenjenih 2 254 ha) ha i 190 € po ha za heljdu (za procijenjenih 115 ha)	360.000
	Sjemenska proizvodnja 700 € po ha za elitu (procijenjeno 100 ha) i 600 € po ha za sjemensku proizvodnju strnih žita	80.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>440.000</b>

1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE		
1.1. DIREKTNJA PLAĆANJA		
1.1.6	<b>DIREKTNJA PODRŠKA PROIZVODNJI DUVANA</b>	
Razlozi za podsticaj	Raspoloživi zemljišni resursi u neposrednoj blizini Skadarskog jezera pružaju povoljne uslove za gajenje duvana. Ti raspoloživi zemljišni resursi nijesu još dovoljno iskorišćeni. Podizanje konkurentnosti kroz usmjerenu podršku proizvođačima omogućava održavanje nivoa proizvodnje, a time i bolje iskorišćavanje proizvodnog potencijala.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podizanje konkurentnosti proizvodnje duvana,</li> <li>• korišćenje resursa raspoloživog zemljišta koje je manje pogodno za uzgoj ostalih kultura, poboljšanje kvaliteta proizvedenog duvana.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se sprovodi u obliku direktnih plaćanja po hektaru zasijane i/ili zasađene površine duvana. Pravo na direktna plaćanja imaju proizvođači duvana koji su zasnovali proizvodnju u 2011., uz uslov da primjenjuju redovne agrotehničke mjere.</p> <p>Utvrđene površine uzgojenog duvana uvode se u odgovarajuće evidencije koje vodi Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji.</p> <p>Iznos direktnih plaćanja plaćanja po ha posađenog duvana iznosi za prvu klasu 1.200 € /ha, za drugu 1.000 € i za treću 800 € uz minimalnu gustinu sadnje od 17.000 biljaka po ha.</p> <p>Ukoliko ukupna visina zahtjeva za plaćanja prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, proporcionalno se smanjuju jedinična plaćanja po hektaru.</p>	
Korisnici	Proizvođači duvana koji ugovore proizvodnju sa registrovanim obrađivačima duvana	
Način plaćanja	Proizvođačima preko banaka, po ispostavljenom izvještaju Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji, kojim će se utvrditi površine ili na račun Udruženja proizvođača duvana.	
Realizacija	Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji, odgovorno lice: rukovodilac savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji u saradnji sa registrovanim obrađivačima duvana i Udruženjem proizvođača duvana	
Procedura realizacije	<p><u>Za proizvodnju 2011/2012 godinu:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- februar 2011.godine, proizvođači duvana sklapaju ugovor sa registrovanim obrađivačima duvana, koji dostavljaju Savjetodavnoj službi u biljnoj proizvodnji spiskove proizvođača sa kojima je potpisan ugovor i osnovnim elementima iz ugovora (površina, tip duvana i sl.)</li> <li>- jun/jul 2011.godine Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji sa stručnim službama registrovanih obrađivača duvana obilaze proizvođače duvana koji su ugovorili površine u cilju utvrđivanja stvarno zasnovanih površina pod duvanom koje se uvode u odgovarajuće evidencije Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji;</li> <li>- na osnovu dostavljenih spiskova Savjetodavne službe, Ministarstvo vrši isplatu sredstava proizvođačima duvana</li> <li>- Podrška proizvodnji duvana za sadnju u 2011. isplaćuje se početkom 2012. godine</li> </ul>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za poljoprivredu i Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Podrška proizvodnji duvana za berbu 2011. (na procijenjenoj površini od 70 ha)</li> </ul>	70.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>70.000</b>

1.2. PROGRAM UNAPREĐIVANJA PČELARSTVA		
Razlozi za podsticaj	Pčelarstvo u Crnoj Gori ima dugu i bogatu tradiciju. Bogatstvo medonosnog bilja u Crnoj Gori pruža veoma povoljne prirodne uslove za razvoj ove djelatnosti. Značaj pčelarstva ne ogleda se samo u proizvodnji meda i ostalih pčelinjih proizvoda već i u ulozi pčela u oprašivanju biljaka, čime se direktno utiče na povećanje prinosa raznih voćarskih, ratarskih, livadskih i drugih kultura. Unapređivanje ovog sektora se ostvaruje edukacijom pčelara, mjerama za poboljšanje konkurentnosti proizvodnje i očuvanja zdravstvenog stanja pčelinjih zajednica. Imajući u vidu postojeće stanje razvoja pčelarstva i potrebu da sektor bude konkurentan na širem tržištu i izložen oštroj konkurenciji iz zemalja EU i trećih zemalja, potrebno je nastaviti program podrške razvoju pčelarstva.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• poboljšanje konkurentnosti u proizvodnji pčelinjih proizvoda,</li> <li>• poboljšanje genetskog potencijala pčelinjih društava uvođenjem u proizvodnju visokokvalitetnih matica,</li> <li>• očuvanje kvaliteta i poboljšanje zdravstvene ispravnosti pčelinjih proizvoda,</li> <li>• podizanje stručnog znanja i obučenosti pčelara.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podržava se unapređivanje pčelarstva u oblasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>➢ proizvodnje selekcionisanih matica,</li> <li>➢ kvaliteta pčelinjih proizvoda i zdravstvenog stanja pčelinjih zajednica,</li> <li>➢ poboljšanja konkurentnosti putem automatizacije pojedinih faza rada i poboljšanja higijenskih uslova dobijanja i čuvanja pčelinjih proizvoda,</li> <li>➢ podrške mladim pčelarima početnicima</li> <li>➢ stručnog osposobljavanja pčelara.</li> </ul> <p>Podrška unapređivanju proizvodnje selekcionisanih matica odnosi se na podršku funkcionisanju centara za selekciju koji se pridržavaju strogo propisanih kriterijuma u selekciji visokokvalitetnih matica kao i na podršku reprocentrima u uzgoju matica od selekcionisanog materijala.</p> <p>Podrška unapređivanju kvaliteta pčelinjih proizvoda i zdravstvenog stanja pčelinjih zajednica usmjerena je na zaštitu pčelinjih društava od pčelinjeg krpelja (<i>Varroa destructor</i>) upotrebom organskih lijekova i na poboljšanje zdravstvene ispravnosti pčelinjih proizvoda.</p> <p>Pravo na ovu podršku imaju pčelari koji za tretman svojih zajednica od pčelinjeg krpelja koriste organske preparate izuzimajući organske kiseline (mravlja, oksalna i sl.) i upotrebljavaju antivarozne podnjače. Podrška će se dati u iznosu do 50% odobrene investicije za nabavku specifične i deficitarne opreme u pčelarstvu čijom nabavkom će se izvršiti supstitucija uvoza (oprema za proizvodnju voska za košnice i sl.)</p> <p>Podrška mladim pčelarima početnicima odnosi se na kupovinu tri oformljene pčelinje zajednice pčelaru početniku ne mlađem od 18. godina i ne starijem od 30 godina, uz obavezu pčelarenja u narednih 5 godina i učlanjenja u Savez pčelarskih organizacija.</p> <p>Podrška stručnom osposobljavanju pčelara usmjerava se u razne vidove edukacije i stručnog osposobljavanja pčelara: organizovanje seminara i pčelarskih manifestacija, nabavke literature, izdavanja časopisa i dr.</p>	
Korisnici	Savez pčelarskih organizacija Crne Gore, opštinske pčelarske organizacije, Centri za selekciju matica, uzgajivači matica	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem	
Realizacija	Savez pčelarskih organizacija, odgovorno lice: Predsjednik saveza	
Procedura realizacije	Savez pčelarskih organizacija zajedno sa Ministarstvom, u skladu sa opredijeljenim sredstvima podrške za tekuću godinu, priprema Akcioni plan realizacije budžeta u cilju efikasne i transparentne podrške svim pčelarima članovima Saveza. Savez pčelarskih organizacija dostavlja Ministarstvu spiskove pčelara o preuzetim maticama, podnjačama, podatke i dokaze o nabavljenoj opremi (svi računi i dokazi o plaćanju moraju glasiti na ime pčelara), spisak održanih pčelarskih manifestacija i stručnih predavanja, kao i izvještaje o izdatim brojevima časopisa. O sprovedenim mjerama selekcije u Centrima za selekciju angažovani eksperti podnose izvještaje Ministarstvu. Rezultati se verifikuju na bazi detaljnog godišnjeg izveštaja, koji se podnosi Ministarstvu.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za poljoprivredu i Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	<b>A. Proizvodnja selekcionisanih matica</b>	<b>43.000</b>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• finansiranje centara i reprotanica, stručno sprovođenje projekta</li> <li>• učešće u nabavci matica, 7000 kom x 4 €</li> </ul>	15.000 28.000
	<b>B. Unapređivanje kvaliteta pčelinjih proizvoda i zdrav. stanja pčelinjih zajednica</b>	<b>82.500</b>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Uvođenje antivaroznih podnjača u savremeni sistem pčelarenja, 2500 kom. x 5 € (min. 5 kom.)</li> <li>• Učešće u sprovođenju zaštite pčelinjih društava protiv pčelinjeg krpelja (30.000 pčelinjih društava x 1,5 €)</li> <li>• učešće u nabavci opreme za pčelarstvo (do 50% vrijednosti investicije)</li> </ul>	12.500 45.000 25.000
<b>D. Podrška mladim pčelarima početnicima</b>	<b>9.000</b>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Učešće u troškovima nabavke tri oformljene pčelinje zajednice (max.iznos podrške 500 € po pčelaru)</li> </ul>		

	<b>E. Stručno osposobljavanje pčelara</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Organizacija pčelarskih manifestacija i savjetovanja</li> <li>• Učešće u štampanju časopisa "Pčelarstvo"</li> <li>• Organizacija škole pčelarstva</li> <li>• Učešće predstavnika Saveza pčelara na međunarodnim pčelarskim manifestacijama I seminarima</li> </ul>	<b>48.000</b> 7.000 23.000 15.000 3.000
	<b>UKUPNO: A,B,C,D,E</b>	<b>182.500</b>



<b>1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE</b>		
<b>1.3. MJERE ZA STABILIZACIJU TRŽIŠTA</b>		
<b>1.3.1</b>	<b>PROGRAM INTERVENCIJA NA TRŽIŠTU</b>	
Razlozi za podsticaj	<p>Stabilizovanje tržišta i rješavanje sezonske neujednačenosti ponude poljoprivrednih proizvoda jedan je od ključnih preduslova za stabilnost dohotka proizvođača. U uslovima slabo razvijene tržišne infrastrukture (skladišni kapaciteti, otkupna mreža, prerada) proizvođači nijesu u stanju sami rješavati probleme vezane za izrazito sezonski karakter proizvodnje, što ugrožava njihov opstanak i razvoj.</p> <p>Sa druge strane, sezonski viškovi poljoprivrednih proizvoda mogu se dijelom plasirati i u obliku podrške u hrani određenim socijalnim grupama stanovništva.</p> <p>Pomoć u hrani prati strateške ciljeve obezbjeđivanja hrane po prihvatljivim cijenama za stanovništvo i istovremeno podržava razvoj poljoprivrede putem stabilizovanja uslova na tržištu.</p> <p>Evidentan je rast cijena stočne hrane u zadnjoj godini, što ugrožava profitabilnost proizvodnje na mjekarskim farmama.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• stabilizovanje dohotka proizvođača sezonskih proizvoda kroz otklanjanje sezonskog narušavanja sklada između ponude i tražnje,</li> <li>• podsticaj potrošnje specifičnih proizvoda koji se pojavljuju kao sezonski viškovi,</li> <li>• podrška nabavci određenih poljoprivrednih proizvoda po pristupačnim cijenama za određene socijalne grupe i slojeve stanovništva.</li> <li>• jačanje izvoza i smanjenje izrazitog trgovinskog deficita u oblasti hrane</li> <li>• podstiče se i otkup mlijeka i mlječnih proizvoda olakšanim pristupom inputima, kao što su stočna hrana i koncentrat.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podržava se otkup i plasman izrazitih sezonskih viškova poljoprivrednih proizvoda, u prvom redu svježeg povrća, voća i to do nivoa 20 procenata vrijednosti izvoza ovih proizvoda. Podržava se i otkup jagnjadi i krupne stoke.</p> <p>Stabilizacija unutrašnjeg tržišta zahtijeva angažovanje finansijskih sredstava za učešće u otplati dijela kamata po kratkoročnim pozajmicama koje otkupljivači uzimaju kod banaka i predstavlja nužnu intervenciju ukoliko dođe do poremećaja na tržištu.</p> <p>Za realizaciju ovog programa će se koristiti instrumenti za stabilizaciju tržišta (Safety net measures) u saradnji sa organizacijama kao što su Crveni krst, udruženja penzionera, sindikalne organizacije i na nivou dosadašnje prakse koja ukazuje da su potrebne godišnje intervencije za otkup oko 20.000 tržnih viškova jagnjadi u izrazito ruralnim područjima koje imaju sezonski karakter (septembar, oktobar) kao i sezonski otkup (jul-septembar) povrća (paradajz, paprika, krastavac, lubenica...) i voća (mandarina, kivi, malina, borovnica...).</p> <p>Mjera se sprovodi i u obliku pomoći u hrani, kao što su mlijeko i mlječni proizvodi, mesne prerađevine, voće i povrće i sl. učešćem do nivoa od 100% cijene isporučenih proizvoda specijalizovanim ustanovama, kao što su: bolnice, dječiji vrtići, starački domovi i ustanove za zbrinjavanje osoba sa posebnim potrebama i ostali.</p> <p>Ovaj mehanizam omogućava da se brzoj intervencijom ublaže negativni efekti sezonskih poremećaja na tržištu poljoprivrednih proizvoda.</p> <p>Mjera podrške otkupu mlijeka kroz podršku inputima na nivou od 1.500 tona po 3 euro centa za period od 5 mjeseci.</p>	
Korisnici	Proizvođači, organizacije proizvođača i zadruge ili preduzeća, udruženja poljoprivrednih proizvođača, ugrožene grupe stanovništva – potrošača, odnosno specijalizovane ustanove	
Način plaćanja	Po izvršenom otkupu na osnovu izvještaja otkupljivača i carinskih izvoznih deklaracija, kao i na osnovu zahtjeva ili ugovora o isporuci, na koji prethodno saglasnost daje Ministarstvo	
Realizacija	Ministarstvo, otkupljivači, registrovana prehrambena prerađivačka preduzeća	
Procedura realizacije	<p>Osnova za obračun i isplatu po komponentama su spiskovi proizvođača sa podacima o otkupljenim količinama. Registrovana preduzeća, koja otkupljuju voće i povrće, klanice za otkup jagnjadi kao i mlekare koje dostavljaju podatke o otkupljenim i isporučenim vrstama proizvoda i cijenama kao i ugovore sa organizacijama za koje isporučuju proizvode i poslovnim bankama kojima dokazuju iznos podrške, visinu kamate i period korišćenja.</p> <p>Registrovana preduzeća iz oblasti prerade hrane na bazi profakture ili fakture uz prethodnu saglasnost ministarstva isporučuju prehrambene artikle specijalizovanim ustanovama.</p> <p>Isplate se vrše nakon obrade od strane stručnih službi.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za poljoprivredu Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	Podrška otkupu sezonskih viškova u biljnoj proizvodnji	230.000
	Podrška otkupu sezonskih viškova u stočarskoj proizvodnji	250.000
	Podrška programu pomoć u hrani i stočnoj hrani	100.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>580.000</b>

1. MJERE TRŽIŠNO-CJENOVNE POLITIKE		
1.3. MJERE ZA STABILIZACIJU TRŽIŠTA		
1.3.2	UPRAVLJANJE RIZICIMA U POLJOPRIVREDI	
Razlozi za podsticaj	Štete na poljoprivrednim usjevima, stoci i drugim resursima redovan su pratilac poljoprivredne proizvodnje, posebno od vremenskih nepogoda na usjevima i štete koje pričinjavaju velike divljači na stoci. Iako se neki od tih rizika mogu osigurati u okviru redovnog sistema osiguranja, proizvođači rijetko koriste tu mogućnost zbog visokih premija osiguranja. Štete većeg obima prevazilaze mogućnost saniranja od strane proizvođača i mogu ozbiljno da ugroze opstanak gazdinstava, a time i dugoročno održivi razvoj proizvodnje.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podsticaj Poljoprivrednim proizvođačima da osiguraju svoje usjeve i stoku čime se obezbjeđuje stabilnost dohotka i smanjenje rizika u poljoprivrednoj proizvodnji,</li> <li>• smanjivanje dugoročno negativnih posljedica šteta prouzrokovanih prirodnim nepogodama i drugim vanrednim događajima.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška za upravljanje rizicima u poljoprivredi sastoji se iz:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• finansiranja dijela troškova osiguranja od šteta na poljoprivrednim usjevima i stoci;</li> <li>• naknade dijela štete koje pričinjavaju velike divljači;</li> <li>• finansijske pomoći poljoprivrednim proizvođačima u slučaju štete od elementarnih i drugih nepogoda većih razmjera.</li> </ul> <p>Podrška za osiguranje od šteta na poljoprivrednim usjevima i stoci može da iznosi <b>do 20% polise osiguranja</b>. <b>Naknada šteta na stoci koje pričinjavaju velike divljači</b> nadoknađuju se u zavisnosti od vrste i obima štete. <b>Naknada šteta od elementarnih nepogoda</b> koje nijesu predmet osiguranja, usljed nemogućnosti osiguravajućih društava da prihvate tu vrstu osiguranja, obezbjeđuje se u skladu sa propisima koji određuju nadoknadu štete u poljoprivredi. Nadoknada može iznositi <b>najviše 20%</b> pričinjene štete.</p> <p><b>U izuzetnim situacijama, za individualne štete većih razmjera</b> koje imaju dugoročne i teške posljedice za pojedina gazdinstva - nadoknađuje se šteta u skladu sa razmjerama štete na bazi izvještaj Poljoprivredne inspekcije</p> <p><b>U slučaju štete od koje se poljoprivrednik može osigurati u redovnom sistemu osiguranja</b>, a to nije učinjeno, nadoknada može da iznosi <b>najviše do 10% pričinjene štete</b>.</p>	
Korisnici	<ul style="list-style-type: none"> <li>• poljoprivredna gazdinstva koja su osigurala usjeve ili stoku;</li> <li>• poljoprivredna gazdinstva koja su pretrpjela štetu na stoci od napada divljači;</li> <li>• poljoprivredna gazdinstva koja su pretrpjela štetu u slučaju prirodnih i drugih nepogoda većih razmjera.</li> </ul>	
Način plaćanja	Po zaključenju polise osiguranja, po ispostavljenom zahtjevu na račun podnosioca	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa osiguravajućim društvima	
Procedura realizacije	<p>Podrška osiguranju sprovodi se na bazi spiskova - evidencija osiguravajućih društava. Isplata se vrši osiguravajućim društvima.</p> <p>Naknada štete od napada divljači, prirodnih nepogoda i drugih događaja sprovodi se na bazi pravilnika o nadoknadi šteta, koji propisuje Ministarstvo.</p> <p>U realizaciji mjere Ministarstvo tijesno saraduje sa osiguravajućim društvima i opštinskom samoupravom.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za poljoprivredu Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	Podrška osiguranju u poljoprivredi	10.000
	Pomoć i učešće u nadoknadi šteta	250.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>260.000</b>

## **2.MJERE RURALNOG RAZVOJA**

<b>2. MJERE RURALNOG RAZVOJA:</b>	
<b>2.1. Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede</b>	
<b>2.1.1</b>	<b>PODRŠKA INVESTICIJAMA U POLJOPRIVREDNA GAZDINSTVA (MIDAS GRANTOVI)</b>
Razlozi za podsticaj	<p>Jedan od glavnih uzroka nedovoljne konkurentnosti crnogorske poljoprivrede jeste niska produktivnost fizičkog kapitala, koja proizlazi i iz nedovoljne tehničke i tehnološke opremljenosti gazdinstava. Boljom opremom, savremenim štalskim kapacitetima i drugim proizvodnim objektima i savremenom mehanizacijom moguće je i znatno bolje ispunjavati zahtjeve održavanja prirodnih resursa, zaštite i dobrobiti životinja i bezbjednosti hrane.</p> <p>Potrebno je dalje investirati u farme da bi se postiglo smanjenje izraženog trgovinskog deficita u oblasti hrane i poljoprivrednih proizvoda, odnosno da bi se povećao izvoz i veće zadovoljenje domaćih potreba, ali i da bi se povećao standard farmera i orživost i robnost njihove proizvodnje. Takođe, cilje ove mjere je da se povećaju kapaciteti proizvodnje i stepen njihove povezanosti sa višim stepenima obrade primarne proizvodnje, kanalima distribucije i turističkom potrošnjom. Stoga je neophodno dalje jačati brendiranje, pakovanje, higijenske i druge uslove vezane za EU zahtjeve u pogledu bezbjednosti hrane.</p> <p>U sektoru stočarstva, proizvodnja u Crnoj Gori nije dovoljno efikasna zbog nedostatka kapitala i slabog učinka radne snage. Veoma mali broj farmi zadovoljava minimum standarda EU kada su u pitanju higijena, zaštita životne sredine i zdravlje i dobrobit životinja. Značajne pašnjačke površine u Crnoj Gori preduslov su za jačanje sektora primarne proizvodnje u stočarstvu, ali je neophodno jačati robnost i konkurentnost farmi kroz veća ulaganja u nabavku stočnog fonda, rekonstrukciju farmi, nabavku poljoprivredne opreme i mehanizacije, kao i čitav sistem bezbjednosti hrane na farmama, kroz investiranje u agroekološke mjere (GEF komponenta).</p> <p>Takođe, u Crnoj Gori postoje agroekološki uslovi i značajan zemljišni potencijal za zasnivanje komercijalne proizvodnje i uzgoj voćnih vrsta kao i vinskih i stonih sorti grožđa. Usljed nemogućnosti poljoprivrednih gazdinstava da u dovoljnom obimu samostalno finansiraju investicije u tim sektorima poljoprivrede, raspoloživi potencijali nijesu dovoljno iskorišteni.</p> <p>Kvalitetniji proizvodi iz primarne biljne proizvodnje, preduslov su za postizanje veće vrijednosti proizvoda prerađivačke industrije (maslinovo ulje, vino, voćni sok i sl.).</p> <p>Crna Gora raspolaže i povoljnim klimatskim uslovima za organizovanje raznih vidova biljne proizvodnje, a posebno proizvodnje u zaštićenom prostoru.</p> <p>Crna Gora ima veoma povoljne uslove za uzgoj pastrmke i trenutno 26 ribnjaka, za uzgoj, koristi vodu iz riječnih tokova. Dva ribnjaka uzgoj pastrmke obavljaju na jezerskim akumulacijama koristeći kavezni način uzgoja. Sadašnji način uzgoja pastrmke je dosta neefikasan. U dijelu morskog ribarstva, značajan potencijal postoji u dijelu kaveznog uzgoja školjki.</p> <p>Prisustvo više klimatskih oblasti na teritoriji Crne Gore (od mediteranskih do kontinentalnih), zatim prisustvo velikih površina prirodnih livada i pašnjaka kao i prostrano kraško područje koje obiluje medonosnim biljem, osigurali su veoma povoljne uslove za razvoj pčelarstva.</p> <p>Potrebno je intenzivirati jačanje čitavog vrijednosnog lanca u poljoprivredi kroz jače povezivanje primarne proizvodnje i prerade.</p> <p>U tom smislu, neophodno je dalje prilagođavanje zahtjevima EU u pogledu higijenskih i principa dobre poljoprivredne, proizvođačke i higijenske prakse, kao preduslov za sertifikaciju prerađivačkih kapaciteta, dobijanje izvoznog broja, kao i izvoz na EU tržište, uopšte. Sredstva GEF granta će posebno kofinansirati projekte neškodljivog uklanjanja životinjskih ostataka u objektima proizvodnje mesa, tretman otpadnih voda u ovim i drugim proizvodnim kapacitetima i sl.</p> <p>Detaljni razlozi za podsticaj su definisani Operativnim priručnikom za MIDAS grantove.</p> <p>Takođe, evidentno je da je otežan pristup povoljnim kreditnim sredstvima za razvoj poljoprivrede, čime se čitava logika podrške investicijama iz agrobudžeta, kao i kasnija realizacija IPARD-a dovode u pitanje. Prije svega, visoke kamate, nepovoljni uslovi priznavanja hipoteka, naročito zemlje i objekata u vlasništvu farmera, su godinama nepremostiva prepreka za investiranje u sektor primarne poljoprivredne proizvodnje. Stoga ministarstvo uvodi mjeru subvencionisanja kamata na nivou koji je uobičajen u zemljama EU, odnosno kod Kreditno garantnih fondova u poljoprivredi. Polazi se od pretpostavke da će odobrene kamate od strane poslovnih banaka biti na nivou koji je značajno manji od redovnih kamata, obzirom na značajno manji rizik investicija (ministarstvo podržava 50% odobrene investicije), te bi kamate na kredite u poljoprivredi trebale biti znatno povoljnije od tržišnih, uz značajno produžen grejs period.</p>
Ciljevi	<p>Sveukupni cilj ove mjere je pružanje podrške uvođenju i implementaciji mjera ruralnog razvoja koje IPARD zahtjevima. Iskustvo koje će se steći implementacijom grantova Svjetske banke treba da posluži kao svojevrsna priprema i vježba za farmere kako bi bili što spremniji za korišćenje sredstava V komponente IPA ( IPARD) koja će Crnoj Gori biti dostupna već od 2012 godine.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Modernizacija proizvodnje i jačanje proizvodne konkurentnosti; <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Povećanje dodate vrijednosti poljoprivrednih proizvoda povećavanjem efikasnosti u preradi i marketingu,</li> <li>✓ Povećanje produktivnosti gazdinstva,</li> <li>✓ Smanjenje proizvodnih troškova,</li> </ul> </li> <li>• Dostizanje standarda Zajednice (EU) na polju:</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Zaštite životne sredine,</li> <li>✓ Javnog zdravlja,</li> <li>✓ Zdravlja životinja i biljaka,</li> <li>✓ Dobrobiti životinja,</li> <li>✓ Zaštite na radu.</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Povećanje kvaliteta proizvoda, higijene i bezbjednosti hrane;</li> <li>• Poboljšanje konkurentnosti porodičnih gazdinstava;</li> <li>• Uvođenje novih tehnologija i inovacija, i otvaranje novih tržišnih mogućnosti;</li> <li>• Poboljšanje kvaliteta proizvoda uz ispunjavanje EU standarda u oblasti bezbjednosti hrane i zaštite životne sredine;</li> <li>• Očuvanje proizvodnje tradicionalnih proizvoda;</li> <li>• Povezivanje sektora poljoprivrede i sektora turizma;</li> <li>• Obogaćivanje turističke ponude specifičnim i rijetkim proizvodima visokog kvaliteta;</li> <li>• olakšan pristup i povoljniji ruralni krediti preko poslovnih banaka</li> </ul> <p>Detaljni ciljevi ovog programa, kao i kriterijumi podrške su definisani Operativnim priručnikom za MIDAS grantove, odobrenim od strane Svjetske Banke i Ministarstva.</p>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Kao prioritetni sektori za finasiranje navedeni su mljekarstvo, govedarstvo, ovčarstvo i kozarstvo, svinjarstvo i živinarstvo, voćarstvo i povrtlarstvo, ratarstvo, vinogradarstvo i maslinarstvo, akvakultura, kavezni uzgoj ribe i pčelarstvo.</p> <p>Projekti treba da omogućavaju značajno poboljšanje proizvodne tehnologije i približavanje ispunjavanja EU standarda. Moguće su podrške projektima koji objedinjuju potreban fizički kapital ili dio njega.</p> <p>Projekti trebaju donijeti direktno i znatno poboljšanje na poljoprivrednom gazdinstvu u sektoru poljoprivrede u pogledu unapređivanja ekonomskog stanja, snaženja vrijednosnog lanca, boljeg povezivanja sa distribucijom, jačanjem brenda, pakovanja, dostizanja higijenskih i standarda bezbjednosti hrane, kao i drugih aspekata proizvodnje. Taj kriterijum se provjerava na bazi osnovnih podataka o gazdinstvu i preduzeću ,kao i predočenog plana investicije ili biznis plana za veće investicije, koji je obavezni sastavni dio podnesenog zahtjeva za podršku.</p> <p>Bliži kriterijumi uključujući i minimalne i maksimalne iznose podobnih investicija za podršku biće definisani javnim pozivom koji će objaviti Ministarstvo.</p> <p>Detaljan opis mjera i kriterijumi za podršku su definisani Operativnim priručnikom za MIDAS grantove, zajednički usvojenim i odobrenim od strane Svjetske Banke i ministarstva.</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva, marikulturostici, ribnjaci tj. kavezni uzgajivači ribe, pčelari, zadruge, registrovana mala i srednja preduzeća u poljoprivredi iz oblasti poljoprivredne proizvodnje odnosno svi koji odgovaraju definiciji korisnika iz Operativnog priručnika za MIDAS grantove	
Način plaćanja	Po ispostavljanju dokumentacije o investiciji, u skladu sa opisom plaćanja definisanim Operativnim priručnikom za MIDAS grantove	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa poslovnim bankama .	
Procedura realizacije	<p>Sredstva predviđena za MIDAS program za grantove, za ovu mjeru, dodjeljuju se putem javnog konkursa (Poziva) koji će biti objavljen u štampanim i elektronskim medijima i na sajtu MPŠV, Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji, kao i na web sajtu MIDAS-a. Za prijavu na javni konkurs, podnosilac ispunjava obrasce i prilaže neophodnu dokumentaciju.</p> <p>Ukupne investicione troškove će predfinansirati korisnici grantova. Isplata grantova će se izvršiti nakon što se utvrdi da je korisnik ispunio sve neophodne uslove definisane Operativnim priručnikom za grantove. Kontrola od strane inspekcije ministarstva biće organizovana prije, tokom i poslije završetka za sve odobrene investicije.</p> <p>Svaki podneseni zahtjev za projekat podliježe verifikaciji, evaluacija i odobravanju ili odbijanju nakon čega će uslijediti sklapanje ugovora o podršci investiciji sa korisnicima, zatim kontrole na terenu prije i nakon izvršene investicije i biće izvršena provjera nabavki koja je urađena od strane korisnika u skladu sa procedurama utvrđenim u Operativnom priručniku.</p> <p>Za odobrene kredite, ministarstvo će posebno sa poslovnom bankom i/ili kreditno agrarnim fondom definisati uslove podrške .</p> <p>Detaljnije procedure realizacije podrške investicijama su definisane Operativnim priručnikom za MIDAS grantove.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice, Pomoćnik za ruralni razvoj, Pomoćnik za plaćanja, Pomoćnik za poljoprivredu kao koordinator projekta u ime Vlade, Jedinica za tehničku podršku-Ministarstvo finansija, Nadzorni odbor MIDAS Detaljan opis nadzora i kontrole su definisani Operativnim priručnikom za MIDAS grantove.	
Finansijski plan	<b>Komponenta</b>	<b>Iznos, €</b>
	Podrška investicijama u poljoprivredi prema kriterijumima u Operativnom priručniku MIDAS	2.400.000
	Podrška kreditno - agrarnom fondu (2011. godina)	200.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>2.600.000</b>

<b>2. MJERE RURALNOG RAZVOJA:</b>	
<b>2.1. Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede</b>	
<b>2.1.2</b>	<b>PODRŠKA PODIZANJU VIŠEGODIŠNJIH ZASADA</b>
Razlozi za podsticaj	<p>Postoje agroekološki uslovi i značajan zemljišni potencijal za zasnivanje komercijalne proizvodnje i uzgoj voćnih vrsta kao i vinskih i stonih sorti grožđa. Usljed nemogućnosti poljoprivrednih gazdinstava da u dovoljnom obimu samostalno finansiraju investicije u tim sektorima poljoprivrede, raspoloživi potencijali nijesu dovoljno iskorišćeni. Stoga se ovim programom podstiče zasnivanje komercijalnih voćnih zasada i vinograda, koji će uz redovnu primjenu savremene agrotehnike biti visoko profitabilni. Kvalitetniji proizvodi iz primarne biljne proizvodnje preduslov su postizanja veće vrijednosti produkata prerađivačke industrije (maslinovo ulje, vino, voćni sok i sl.).</p>
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• bolje korišćenje prirodnih resursa podizanjem novih višegodišnjih zasada sadnim materijalom kontrolisanog kvaliteta,</li> <li>• podsticanje revitalizacije i rekonstrukcije starih stabala masline što je preduslov za nesmetano obavljanje agrotehničkih mjera, kvantitet, kvalitet i redovnost prinosa i u konačnom preduslov za dobijanje ulja boljeg kvaliteta,</li> <li>• stvaranje baze podataka za formiranje katastra vinove loze, citrusa i masline,</li> <li>• primjena savremenih naučnih saznanja i najsavremenije tehnologije u demonstracionim voćnim zasadima, kao oblik edukacije proizvođača i podstrek za osavremenjivanje postojećih voćnih zasada,</li> <li>• podizanje konkurentnosti domaćih proizvoda,</li> </ul>
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za podizanje novih vinograda i voćnih zasada i za revitalizaciju starih stabala masline. Poljoprivredni proizvođači podnose tipski zahtjev regionalnim kancelarijama Savjetodavne službe sa: dokazom o kupovini sadnog materijala – fiskalni račun ili virman, otpremnicom, dokazom o zdravstvenoj ispravnosti i sortnoj čistoći i izvjavom o izvršenoj sadnji, izvodom iz katastra i/ili ugovor o dugoročnom zakupu zemljišta. Rok za dostavljanje zahtjeva je 01. maj za proljetnu sadnju i 1. decembar za jesenju sadnju.</p> <p><b>Podrška za zasnivanje vinograda iznosi 4.000 €/ha</b>, uz uslov da je vinograd zasnovan na površini min 0,2ha uz gustinu sadnje od min 4.000 kalemova po ha za vinske sorte grožđa ili min 2.000 kalemova po ha za stone sorte grožđa.</p> <p><b>Podržava se zasnivanje zasada:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>jabučastih i koštičavih voćnih vrsta</b> u iznosu do <b>3000 €/ha</b>, uz uslov da je minimalna površina 0,5ha i <u>minimalna gustina sadnje 800 sadnica po ha</u>;</li> <li>• <b>jagodastih voćnih vrsta</b> u iznosu do <b>3500 €/ha</b> (jagoda) i do <b>5000 €/ha</b> (ostale jagodaste voćne vrste), uz uslov da je minimalna površina 0,2ha i gustina sadnje po ha: <u>od min 10.000 sadnica maline, min 40.000 sadnica jagode, min 2.250 sadnica kupine, borovnice, ribizle</u>;</li> <li>• <b>jezgrastih voćnih vrsta (osim oraha)</b> u iznosu do <b>3000 €/ha</b>, uz uslov da je minimalna površina 0,5ha i <u>minimalna gustina sadnje 500 sadnica po ha</u>. Subvencionira se i <b>zasad oraha</b> podignut isključivo od kalemljenih sadnica i to <b>do 2000 €/ha</b>, uz uslov da je minimalna površina zasada 0,5ha, a <u>gustina sadnje min 200 sadnica po ha</u>;</li> <li>• <b>suptropskih voćnih vrsta (osim masline)</b> u iznosu do <b>3000 €/ha</b>, uz uslov da je minimalna površina 0,5ha i <u>minimalna gustina sadnje 500 sadnica po ha</u>. Subvencionira se <b>zasad masline do 2500 €/ha</b>, uz uslov da je minimalna površina zasada 0,2ha, a <u>minimalna gustina sadnje 300 sadnica po ha</u>.</li> </ul> <p><b>Maksimalno se može podržati po jednom prijavljenom zahtjevu</b> zasnivanje: vinograda, komercijalnih zasada jabučastih, koštičavih, jezgrastih i suptropskih voćnih vrsta do 5ha, a jagodastih voćnih vrsta do 2 ha. Uslov za nadoknadu za obavljenju revitalizaciju je uređen maslinjak i obavljenju revitalizacija <b>minimum 10 stabala</b>. Zahtjev za nadoknadu za obavljenju rezidbu, rekonstrukciju krošnje starih stabala masline, proizvođač podnosi matičnom udruženju maslinara do 31. marta.</p> <p>U skladu sa Programom rada Savjetodavne službe podržava se formiranje demonstracionih zasada voća. Ne mogu se sabirati različite voćne vrste niti površine manje od onih koje su navedene. Ukoliko ukupna visina zahtjeva za plaćanja za pojedinu vrstu direktne podrške prevazilazi budžetom planirani godišnji iznos, proporcionalno se smanjuju jedinična plaćanja pohektaru.</p>
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja ispunjavaju propisane kriterijume i udruženja proizvođača
Način plaćanja	Proizvođačima i udruženjima proizvođača na žiro račun nakon izvještaja Savjetodavne službi. U slučaju kada su udruženja nosioci investicije, svaki pojedinačni član mora zadovoljiti navedene kriterijume. Za jesenju sadnju isplata je moguća i u n+1 godini.
Realizacija	Ministarstvo, odgovorno lice samostalni savjetnik i Savjetodavna služba, odgovorno lice - rukovodilac Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji.
Procedura realizacije	<p>Podrška se obezbjeđuje na bazi: dostavljene dokumentacije i izvještaja Savjetodavne službe. Realizaciju sadnje utvrđuje na terenu Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji i dostavlja Ministarstvu izvještaj. Savjetodavna služba u saradnji sa udruženjem maslinara nakon uvida u dokumentaciju i sagledavanja stanja na terenu, ocjenjuje ispunjenost uslova za dobijanje nadoknade po osnovu obavljene revitalizacije stabala masline i dostavlja Ministarstvu do 01. juna tekuće godine Izvještaj sa zapisnikom o utvrđivanju stanja na terenu i katastarskim podacima za svakog proizvođača, podnosioca zahtjeva.</p> <p>Nakon zasnivanja demonstracionih voćnih zasada u skladu sa svojim programom rada a na bazi privatnog partnerstva, Savjetodavna služba utvrđuje ispunjenost uslova i vrijednost investicije i dostavlja Ministarstvu Izvještaj na osnovu kojeg se vrši isplata.</p>
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice, Pomoćnik za ruralni razvoj Poljoprivredna inspekcija

	<b>Komponenta</b>	<b>Iznos, €</b>
Finansijski plan	Podsticaj za zasnivanje vinograda do 4.000€/ha	210.000
	Podsticaj za zasnivanje komercijalnih zasada: jabučastih i koštičavih voćnih vrsta do 3000 €/ha, jagodastih voćnih vrsta (jagoda do 3000 €/ha), (malina, borovnica, kupina i ribizla do 4000 €/ha), jezgrastih voćnih vrsta (osim oraha) do 3000 €/ha i orah do 2000 €/ha, suptropskih voćnih vrsta (osim masline) do 3000 €/ha i maslina do 2000 €/ha	320.000
	učešće u troškovima za revitalizaciju maslinjaka do 5 €/ stablu	50.000
	Formiranje demonstracionih voćnih zasada i rasadnika (do 50% vrijednosti investicije)	40.000
	Podrška formiranju matičnih zasada (stabala) površine od min 0,1 ha do max 2 ha po voćnoj vrsti u iznosu do 30% vrijednosti investicije	10.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>630.000</b>

<b>2. MJERE RURALNOG RAZVOJA:</b>		
<b>2.1. Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede</b>		
<b>2.1.3</b>	<b>PODRŠKA INVESTICIJAMA U PRERADU ANIMALNIH PROIZVODA</b>	
Razlozi za podsticaj	Razvoj crnogorske prerađivačke industrije animalnih proizvoda evidentan je u periodu poslije 2000. godine. Investira se u nove pogone, tehnologiju i modernizuje se proizvodnja. Trenutno je u funkciji veći broj manjih klanica, pogoni mesne industrije i pogoni u mljekarskom sektoru (mljekare i sirare). Produktivnost i higijensko stanje se unapređuju, ali bez dodatnih i većih intervencija ta industrija ne može izdržati konkurenciju pri otvaranju tržišta, čime bi se posredno mogla ugroziti i primarna proizvodnja. Za zadovoljavanje zahtjevnih EU standarda na području životne sredine i bezbjednosti hrane potrebne su dodatne visoke investicije. Očiti su deficiti i u razvoju novih proizvoda, promociji i marketingu. Dodata vrijednost u preradi je relativno niska i ne omogućuje održivu poziciju na domaćem tržištu. Razvoj prerađivačke industrije animalnih proizvoda je jedan od temeljnih uslova za razvoj stočarstva, kao najznačajnije grane crnogorske poljoprivrede. Potrebne su investicije u fizički kapital koji bi omogućio veću produktivnost rada, kao i u transfer i razvoj znanja u upravljanju i marketingu.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• poboljšanje konkurentnosti prerade animalnih proizvoda putem cjelovite modernizacije proizvodnih i marketinških uslova,</li> <li>• povećanje dodate vrijednosti u proizvodnji animalnih proizvoda putem povećavanja efikasnosti u preradi i marketingu,</li> <li>• uvođenje novih tehnologija i inovacija, i otvaranje novih tržišnih mogućnosti,</li> <li>• ispunjavanje EU standarda i ciljno poboljšanje kvaliteta, zaštite životne sredine i bezbjednosti hrane,</li> <li>• jačanje veze sa primarnom proizvodnjom.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podrška za povećanje dodate vrijednosti u prerađivačkoj industriji animalnih proizvoda obuhvata investicije u preradu i marketing postojećih proizvoda, kao i u razvoj novih proizvoda, procesa i tehnologija. Svi projekti moraju u cjelini dokazati ispunjavanje EU standarda na području bezbjednosti hrane i očuvanja okoline (uslov za svaku podršku). Podržavaju se projekti cjelovitih ili parcijalno zaokruženih rješenja u preradi i marketingu. Predmet kofinansiranja su nabavka materijala, opreme, mehanizacije, kao i građevinski radovi na adaptaciji postojećih ili izgradnji novih objekata, patenti i licence, izrada tehničke dokumentacije, marketinške analize i troškovi razvoja novih proizvoda. Ekonomska opravdanost projekta dokazuje se biznis planom koji je obavezni sastavni dio podnesenog zahtjeva za podršku. Biznis plan treba da sadrži elemente tehničke specifikacije projekta, specifikacije u pogledu ispunjavanja higijenskih uslova i uslova očuvanja okoline, organizacije i korišćenja domaćih proizvodnih resursa u stočarstvu, kao i mogućnosti marketinga na domaćem i izvoznom tržištu. Prednost imaju projekti koji direktno podstiču razvoj primarne stočarske proizvodnje u regionalnom i nacionalnom kontekstu. Bliži kriterijumi uključujući uslove i iznose podobnih investicija za podršku biće definisani u tenderu koji će objaviti Ministarstvo. Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi do 35% vrijednosti investicije, a maksimalni godišnji iznos podrške po jednom projektu može iznositi do 50.000.00€	
Korisnici	Mikro, mala i srednja preduzeća	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa stručnim službama, donatorima i poslovnim bankama	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi tendera koji Ministarstvo objavljuje ili na bazi realizacije već započetog vladinog projekta "POSAO ZA VAS" ili kao dio donatorskog projekta. Podrška se obezbjeđuje na bazi dokaza o realizaciji investicije i terenskog izvještaja ovlaštene službe.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za ruralni razvoj Ovlaštene inspekcije i službe	
Finansijski plan	<b>Komponenta</b>	<b>Iznos, €</b>
	Podrška investicijama prema kriterijumima koji će se detaljno definisati tenderom	150.000
	Učešće u projektu „POSAO ZA VAS“	10.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>160.000</b>



<b>2. MJERE RURALNOG RAZVOJA:</b>		
<b>2.1. Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede</b>		
<b>2.1.4</b>	<b>PODRŠKA INVESTICIJAMA ZA ČUVANJE, PAKOVANJE I PRERADU BILJNIH PROIZVODA</b>	
Razlozi za podsticaj	<p>Jedan od važnih uslova za razvoj biljne proizvodnje, naročito u sektoru povrtlarstva i voćarstva, jeste dobro razvijena tržišna infrastruktura koja omogućava skladištenje i čuvanje svježih proizvoda za tržište i time smanjuje sezonski karakter tih proizvoda. Mogućnost plasmana svježih proizvoda kroz duži vremenski period, kao i prerada tih proizvoda, mogu značajno povećati dodatnu vrijednost u biljnoj proizvodnji sa pozitivnim uticajem na konkurentnost tih sektora. U Crnoj Gori tržišna infrastruktura je slabo razvijena. Broj i kapaciteti hladnjača su veoma ograničeni, a poseban je problem nedostatak prerađivačkih kapaciteta u ovoj oblasti. Dodata vrijednost u biljnoj proizvodnji je zbog toga relativno niska i ne omogućuje dugoročno održivu poziciju na domaćem tržištu. Izvozni potencijali su samo djelimično iskorišćeni.</p> <p>Za ispunjavanje visokih standarda savremenog tržišta u pogledu kvaliteta, kvantiteta i bezbjednosti hrane potrebna su veća ulaganja, koja se ne mogu realizovati bez značajne podrške iz budžetskih sredstava. Potrebne su investicije u fizički kapital koji će omogućiti veću produktivnost rada, kao i u transfer i razvoj znanja u upravljanju i marketingu.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• poboljšanje konkurentnosti prerade biljnih proizvoda putem cjelovite modernizacije proizvodnih i marketinških uslova,</li> <li>• povećanje dodate vrijednosti u proizvodnji biljnih proizvoda putem povećavanja efikasnosti u preradi i marketingu,</li> <li>• uvođenje novih tehnologija, inovacija i otvaranje novih tržišnih mogućnosti,</li> <li>• ispunjavanje EU standarda i ciljno poboljšanje kvaliteta i bezbjednosti hrane,</li> <li>• jačanje veze sa primarnom proizvodnjom.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za investicije koje iskazuju povećanje dodate vrijednosti u sljedećim segmentima:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• u logistici pri otkupu,</li> <li>• čuvanju, preradi, pakovanju i marketingu proizvoda,</li> <li>• kao i za investicije u razvoj novih proizvoda, procesa i tehnologija.</li> </ul> <p>Podržavaju se projekti cjelovitih ili parcijalno zaokruženih rješenja. Kofinansira se: nabavka materijala, opreme, mehanizacije, kao i građevinski radovi na adaptaciji postojećih i izgradnji novih objekata, patenti, licence, izrada tehničke dokumentacije, marketinške analize i razvoj novih proizvoda.</p> <p>Svi projekti moraju u cjelini dokazati ispunjavanje EU standarda (uslov za svaku podršku). Potencijalni korisnici podrške treba da predlože jasan biznis plan, kojim se dokazuje ekonomska opravdanost projekta i koji treba da sadrži elemente tehničke specifikacije projekta, specifikacije u pogledu ispunjavanja higijenskih i uslova očuvanja okoline, organizacije i korišćenja domaćih proizvodnih resursa biljne proizvodnje, kao i mogućnosti marketinga na domaćem i izvoznom tržištu. Prednost se daje projektima koji direktno utiču na razvoj domaće primarne biljne proizvodnje.</p> <p>Bliži kriterijumi uključujući i uslove i iznose podobnih investicija za podršku biće definisani u tenderu koji će objaviti Ministarstvo.</p> <p>Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi do 35% vrijednosti investicije, a maksimalni godišnji iznos podrške po jednom projektu može iznositi do 50,000.00€</p>	
Korisnici	Mikro, mala i srednja preduzeća	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa stručnim službama, donatorima i poslovnim bankama	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi tendera koji Ministarstvo objavljuje ili na bazi realizacije već započetog vladinog projekta "POSAO ZA VAS".ili na bazi dokaza o realizaciji investicije i terenskog izvještaja ovlaštene stručne službe.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za ruralni razvoj razvoj Ovlaštene inspekcije i službe	
Finansijski plan	<b>Komponenta</b>	<b>Iznos, €</b>
	Podrška investicijama prema kriterijumima koji će se detaljno definisati tenderom	190,000
	Učešće u projektu „POSAO ZA VAS“	10,000
	<b>UKUPNO::</b>	<b>200,000</b>

**2. MJERE RURALNOG RAZVOJA:****2.1. Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede**

<b>2.1.5</b>	<b>PODRŠKA INVESTICIJAMA U PRERADU NA PORODIČNIM GAZDINSTVIMA</b>	
Razlozi za podsticaj	Ruralna područja imaju dugu tradiciju u preradi različitih animalnih i biljnih proizvoda u domaćinstvu. Proizvodi, kao što su: sir, mesne prerađevine, različita pića, prerađevine od voća i povrća, predstavljaju važan dio ruralne ekonomije i doprinose unapređivanju ekonomskog položaja porodičnih gazdinstava. Postoje raspoloživi potencijali koji mogu obogatiti ponudu lokalnih proizvoda i omogućiti zapošljavanje seoske radne snage, pa i održavanje seoske infrastrukture. Ti proizvodi znače i mogućnost povećavanja dodate vrijednosti poljoprivredne proizvodnje, posebno plasmanom tih proizvoda kroz turizam. Pristup tržištu i zadovoljavanje potreba savremenog potrošača zahtijevaju prilagođavanje obima i kvaliteta, a posebno higijenskih standarda proizvoda, kao i usaglašavanje sa EU standardima u oblasti očuvanja životne sredine i bezbjednosti hrane. Potrebne su investicije u fizički kapital koji bi omogućio veću produktivnost rada, kao i u razvoj tehnologija i transfer znanja u proizvodnju.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ poboljšanje konkurentnosti porodičnih gazdinstava,</li> <li>▪ povećanje dodate vrijednosti poljoprivrednih proizvoda povećanjem efikasnosti u preradi i marketingu,</li> <li>▪ uvođenje novih tehnologija i inovacija i otvaranje novih tržišnih mogućnosti,</li> <li>▪ poboljšanje kvaliteta proizvoda uz ispunjavanje EU standarda u oblasti bezbjednosti hrane i zaštite životne sredine,</li> <li>▪ očuvanje proizvodnje tradicionalnih proizvoda,</li> <li>• obogaćivanje turističke ponude specifičnim i rijetkim proizvodima visokog kvaliteta.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za investicije u preradu animalnih i biljnih proizvoda, uključujući i proizvode sakupljanja (ljekovito bilje, gljive, šumsko voće i sl.) Pravo na podršku imaju porodična poljoprivredna gazdinstva, koja se bave preradom kao dopunskom djelatnošću i grupe proizvođača koji se udruže za preradu određenih poljoprivrednih proizvoda (sirovina) sa porodičnih gazdinstava.</p> <p>Podržavaju se investicije u preradu i marketing postojećih proizvoda, kao i u razvoj novih proizvoda, procesa i tehnologija. Svi projekti moraju u cjelini dokazati ispunjavanje EU standarda (uslov za svaku podršku), koji važe za preradu na poljoprivrednim gazdinstvima. Kofinansira se: nabavka materijala, opreme, mehanizacije, kao i građevinski radovi na adaptaciji postojećih i izgradnji novih objekata.</p> <p>Potencijalni korisnici podnose biznis plan koji je obavezni sastavni dio zahtjeva za podršku. Biznis plan treba da sadrži osnovne podatke o gazdinstvu, odnosno organizaciji proizvođača, elemente tehničke specifikacije projekta, specifikacije u pogledu ispunjavanja higijenskih i uslova očuvanja okoline, organizacije i korišćenja sopstvenih proizvodnih resursa kao i nabavke poljoprivrednih proizvoda.</p> <p>Maksimalno učešće budžetskih sredstava iznosi 35% vrijednosti investicije. Za gazdinstva u područjima sa otežanim uslovima za poljoprivredu ili za mlade farmere podrška može iznositi do 40% vrijednosti investicije, a ako su ispunjena oba uslova do 50%. Maksimalni iznos podrške po jednom projektu je 4000€.</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva sa dopunskim djelatnostima prerade poljoprivrednih proizvoda i organizacije proizvođača, koje ispunjavaju propisane kriterijume.	
Način plaćanja	Proizvođačima na žiro račun nakon dobijanja izvještaja ovlaštene službe	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa stručnim službama	
Procedura realizacije	Na bazi prispjelih zahtjeva ili konkursa "POSAO ZA VAS" ili kao dio donatorskog ADA projekta (regionalna Kancelarija za održivi razvoj Bjelasice, Komova i Prokletija), Podrška se obezbjeđuje na bazi dokaza o realizaciji investicije i terenskog izvještaja ovlaštene službe.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice, Pomoćnik za ruralni razvoj Ovlaštene inspekcije i službe	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	Parka investicijama u preradu na porodičnim gazdinstvima	60.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>60.000</b>

<b>2. MJERE RURALNOG RAZVOJA:</b>		
<b>2.1. Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede</b>		
<b>2.1.6</b>	<b>PODRŠKA ORGANIZACIJAMA PROIZVOĐAČA</b>	
Razlozi za podsticaj	Crnogorsku poljoprivredu karakteriše usitnjen posjed i veliki broj malih proizvođača, koji manji dio svojih proizvoda prodaju na organizovanom tržištu, a ostalo ili direktno prodaju ili troše u domaćinstvu. Zajednički organizovanom prodajom i/ili preradom može se znatno bolje iskoristiti proizvodni potencijal i jačati tržišna struktura. Sve to za krajnji rezultat ima podizanje konkurentnosti poljoprivrede. Organizacije proizvođača mogu i dodatno stimulisati članove za tržišnu proizvodnju.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podrška inicijativi poljoprivrednika da se udruže i sarađuju na proizvodnim i tržišnim aktivnostima,</li> <li>• jačanje tržišne infrastrukture za poljoprivredu,</li> <li>• smanjivanje proizvodnih troškova i povećanje dodate vrijednosti poljoprivrednih proizvoda.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podrška se daje za osnivanje i funkcionisanje organizacija proizvođača. Pravo na podršku imaju organizovane grupe proizvođača koje ispunjavaju zakonske uslove. Podrška se daje prvih 5 godina od osnivanja u obliku godišnjeg granta za pokrivanje troškova formiranja i administrativnih troškova funkcionisanja proizvođačke organizacije. U fiksne troškove ubrajaju se troškovi prilagođavanja proizvodnje članova na tržišne uslove, troškovi plasiranja proizvoda na tržište, koji uključuju pripremu i organizaciju prodaje, kao i obezbjeđivanje zajedničkih pravila i informacija o proizvodnji, kvalitetu i potražnji.	
Korisnici	Organizacije proizvođača, Zadrugni savez Crne Gore	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa udruženjima i Zadružnim savezom CG	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi zahtjeva potencijalnih korisnika. Osnova za obračun i isplatu podrške su evidencije o ostvarenom prometu proizvoda i usluga koje dostavljaju registrovane organizacije proizvođača. Prava ostvarena po osnovu prometa u 2011. godini isplaćivaće se u prvoj polovini 2012. <b><i>Napomena:</i></b> <i>Isplate prema finansijskom planu koji slijedi odnose se na podršku rada nacionalnih udruženja, lokalnih udruženja i aktivnosti Zadružnog saveza CG.</i>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za ruralni razvoj	
Finansijski plan	<b>Komponenta</b>	<b>Iznos, €</b>
	Podrška udruženjima	20.000
	Podrška aktivnosti Zadružnog saveza CG	75.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>95 000</b>

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA:		
2.1. Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede		
2.1.7.	UNAPREĐIVANJE KVALITETA PROIZVODA	
Razlozi za podsticaj	<p>Kvalitet proizvoda je važan element tržišne uspješnosti i konkurentnosti u poljoprivredi. Privatne organizacije razvijaju sopstvene tržišne oznake da bi postigle prepoznatljivost i veći uspjeh na tržištu.</p> <p>Veću efikasnost moguće je ostvariti vertikalnim integrisanjem poljoprivredne proizvodnje i prerade u jedinstvene šeme kvaliteta. Na taj način je moguće garantovati i veći nivo slijedljivosti proizvoda, što postaje sve važnije sa stanovišta potrošača.</p> <p>U crnogorskoj poljoprivredi i prerađivačkoj industriji načinjeni su važni koraci u pravcu uspostavljanja savremenih sistema politike kvaliteta, ali su za jačanje konkurentnosti potrebni dalji još intenzivniji koraci. Viši kvalitet moguće je postizati garantovanjem dodatnih elemenata od različitih oblika zaštite geografskog porijekla i geografskih oznaka, pa sve do organskih proizvoda. Ti sistemi su pod posebnom zvaničnom zaštitom i nadzorom. Kvalitetan proizvod treba da je praćen i adekvatnim marketingom. Informacije o visokom kvalitetu proizvoda mogu dodatno privući potrošača.</p> <p>Crna Gora ima znatan potencijal u proizvodnji proizvoda višeg kvaliteta, ali je on za sada još nedovoljno korišćen. Neadekvatna tehnološka opremljenost manjih pogona u kojima se primjenjuju tradicionalne metode proizvodnje hrane otežavaju ispunjavanje zahtjeva iz „higijenskog paketa“ i odražavaju se na njihovu konkurentnost. Podrška za unapređivanje proizvodnje (adaptacija objekata, primjena dobre higijenske prakse, dobre proizvođačke prakse) i podsticaji podizanju kvaliteta proizvoda i uspostavljanju šema za postizanje viših standarda, pogotovo uz povezivanje primarne proizvodnje i prerade, mogu u znatnoj mjeri povećati mogućnosti plasmana poljoprivredno prehrambenih proizvoda na domaćem tržištu, naročito preko turizma.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• poboljšanje konkurentnosti primarne poljoprivrede i prerade,</li> <li>• unapređivanje kvaliteta proizvoda,</li> <li>• stimulisanje poljoprivrednih gazdinstava da se udružuju u šeme kvaliteta.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se obezbjeđuje za:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• uvođenje i sertifikaciju sistema upravljanja kvalitetom i bezbjednošću hrane</li> <li>• unapređivanje i osavremenjavanje proizvodnje na tradicionalan način u objektima manjeg kapaciteta,</li> <li>• uključivanje poljoprivrednih proizvođača u registrovane šeme kvaliteta.</li> </ul> <p>Podrška za uvođenje i sertifikaciju sistema kvaliteta i bezbjednosti hrane odnosi se na troškove uvođenja i sertifikacije sistema HACCP, HACCP integrisanog sa sistemom upravljanja kvalitetom i iznosi najviše 50% ukupnih troškova uvođenja i sertifikacije, maksimalno do 8000€ po subjektu.</p> <p>Podrška za osavremenjavanje proizvodnje u objektima manjeg kapaciteta u kojima se primjenjuju tradicionalne metode proizvodnje hrane daje se u obliku kofinansiranja, na bazi predloženog programa aktivnosti i iznosi najviše do 5000€ po projektu.</p> <p>Podrška uključivanju poljoprivrednih proizvođača u registrovane šeme kvaliteta odnosi se na troškove uvođenja šeme kvaliteta, sertifikaciju i participaciju u šemi i daje se za prvih 5 godina od uključivanja. Ta podrška ima oblik standardizovanog plaćanja i u 2011. iznosi najviše 1000€ za organsku poljoprivredu i 600€ za uključivanje u druge šeme kvaliteta.</p> <p>Korisnici Registrovani proizvođači hrane Poljoprivredna gazdinstva koja se uključuje u registrovane šeme kvaliteta.</p>	
Korisnici	<p>Registrovani proizvođači hrane Poljoprivredna gazdinstva koja se uključuje u registrovane šeme kvaliteta</p>	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa stručnim službama i donatorima	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjih zahtjeva potencijalnih korisnika. Osnova za obračun i isplatu podrške su izvještaji o sprovedenim aktivnostima i evidencije sertifikacionih tijela.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za ruralni razvoj Ovlašćene inspekcije i službe	
Finansijski plan	Komponente	Iznos, €
	Učešće u troškovima uvođenja i sertifikacije: HACCP sistema, HACCP integrisanog sa sistemom upravljanja kvalitetom (do 50% ukupne vrijednosti projekta, ne više od 8.000€ po projektu)	35.000
	Učešće u troškovima unapređivanja i osavremenjavanja proizvodnje na tradicionalan način u objektima manjeg kapaciteta: adaptacija objekata, uvođenje i primjena dobre higijenske prakse, dobre proizvođačke prakse i drugih opštih i posebnih higijenskih zahtjeva (do 5.000€ po projektu)	50.000
	Podrška uključivanju proizvođača u registrovane šeme kvaliteta (1000€ za organsku poljoprivredu i 600€ za uključivanje u druge šeme kvaliteta)	60.000
	Podrška kolektivnim akcijama proizvođača uključenih u šeme kvaliteta (podrška udruženju proizvođača u organskoj poljoprivredi, razni vidovi edukacije, informativne aktivnosti za potrošače, obezbjeđivanje boljeg pristupa tržištu i sl.)	20.000
	Rad sertifikacionog tijela „Monteorganica“	50.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>215.000</b>

<b>2. MJERE RURALNOG RAZVOJA:</b>		
<b>2.1. Osovina 1. Mjere jačanja konkurentnosti poljoprivrede</b>		
<b>2.1.8</b>	<b>PROMOCIJA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA I POLJOPRIVREDE</b>	
Razlozi za podsticaj	Jedna je od karakteristika crnogorske poljoprivrede da tržištu nudi veoma raznovrsnu paletu proizvoda, ali u malim serijama. Često potrošači nemaju dovoljno informacija o tim proizvodima, posebno turisti koji dolaze u Crnu Goru, kao i potrošači van Crne Gore. S druge strane, usitnjeni proizvođači i prerađivačka industrija nijesu u mogućnosti da samostalno promovišu sopstvene proizvode. Nedostatak ekonomije obima može se nadomjestiti sa podržanom generičkom promocijom, kao i sa promovisanjem odgovarajućih tržišnih aktivnosti za specifične proizvode. Stoga je potrebno i dalje izvoditi ciljnu podršku i intenzivirati rad na promociji i marketingu crnogorskih proizvoda.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• jačanje konkurentnosti putem promocije crnogorskih poljoprivrednih proizvoda u zemlji i inostranstvu,</li> <li>• uspostavljanje i jačanje veze između turizma i poljoprivrede.</li> <li>• podizanje svijesti potrošača o kvalitetu proizvoda.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Mjera se sprovodi kroz podršku raznim vidovima promotivnih kampanja: <ul style="list-style-type: none"> <li>• organizovanje i učešće na lokalnim i međunarodnim sajmovima,</li> <li>• izložbama i drugim manifestacijama,</li> <li>• reklamiranje putem različitih kanala komunikacije,</li> <li>• informativne i edukativne aktivnosti za potrošače.</li> </ul> Prednost imaju aktivnosti promocije i informisanja u okviru registrovanih šema kvaliteta koje ukazuju na specifičnosti proizvoda u pogledu njihovog kvaliteta, proizvodne metode ili doprinosa smanjenju štetnih uticaja na okolinu. Podrška se daje u obliku kofinansiranja na bazi predloženog programa aktivnosti.	
Korisnici	Subjekti koji se bave proizvodnjom i preradom poljoprivrednih proizvoda, lokalne zajednice, nevladine organizacije, registrovana udruženja u poljoprivredi.	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi, zahtjevu, izvještaju	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa proizvođačima, lokalnim zajednicama, udruženjima i NVO	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjih zahtjeva potencijalnih korisnika i dostavljenih programa	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za ruralni razvoj	
Finansijski plan	<b>Komponenta</b>	<b>Iznos, €</b>
	a) Učešće na međunarodnim sajmovima	20.000
	1) Nacionalni sajmovi	20.000
	2) Regionalni sajmovi izložbe (Dani borovnica, Dani vina i ukljeve, Prva kosa, Maslinijada, i dr)	25.000
	3) Lokalne izložbe i druge manifestacije	10.000
	4) Edukativne, informativne, propagandne i marketinške aktivnosti	10.000
	5) Regionalne izložbe stoke (Berane, Podgorica, Pljevlja) i smotra konja Žabljak, kao i edukacija farmera	25 000
<b>UKUPNO:</b>	<b>110.000</b>	

<b>2. MJERE RURALNOG RAZVOJA</b>		
<b>2.2. Osovina 2. Mjere za održivo gazdovanje prirodnim resursima</b>		
<b>2.2.1.</b>	<b>OČUVANJE GENETIČKIH RESURSA U POLJOPRIVREDI</b>	
Razlozi za podsticaj	Crna Gora, kao rijetko koja država, na relativno maloj površini raspolaže bogatim i raznovrsnim živim svijetom – biodiverzitetom. Izuzetno je bogat i genetički fond biljaka i životinja u poljoprivredi, koji se ogleda u velikom broju sorti i rasa, a naročito autohtonih populacija biljaka i životinja koje se koriste za proizvodnju hrane. Ta činjenica obavezuje državu da se biodiverzitetu u oblasti poljoprivrede pokloni dužna pažnja. U tom pravcu su učinjeni važni koraci: u 2007. usvojen je Nacionalni program očuvanja genetičkih resursa u poljoprivredi (2009–2013), a potom i Akcioni plan za njegovu implementaciju. Tim dokumentima Crna Gora se obavezuje da pitanja očuvanja i održivog korišćenja genetičkih resursa u biljnoj proizvodnji i stočarstvu uskladi sa međunarodnim konvencijama i principima. Implementacija ovih dokumenata zahtijeva i odgovarajuću finansijsku podršku iz budžeta, koja se u formi direktnih plaćanja po ha ili grlu usmjerava za stimulisanje poljoprivrednih gazdinstava da održavaju genetičke resurse.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>očuvanje i održivo korišćenje ugroženih autohtonih i lokalnih vrsta i rasa stoke, te biljnih vrsta koje su ugrožene genetskom erozijom;</li> <li>doprinos očuvanju UKUPNO: g biodiverziteta;</li> <li>jačanje svijesti o genetičkim resursima kao nacionalnoj vrijednosti Crne Gore, te doprinos njenoj afirmaciji kao ekološke države;</li> <li>očuvanje i unapređivanje pejzaža.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za držanje stoke i gajenje bilja, u skladu sa Akcionim planom za očuvanje i održivo korišćenje genetičkih resursa u poljoprivredi.</p> <p>Podrška obuhvata:</p> <p><b>u stočarstvu:</b> držanje buše u govedarstvu; zetske žuje, sore, pivske pramenke i ljabe u ovčarstvu i domaće balkanske koze;</p> <p><b>u biljnoj proizvodnji:</b> uzgoj autohtonih sorti vinove loze, voćnih vrsta, uključujući i masline, ratarskih i povrtlarskih kultura i krmnog bilja.</p> <p>Podrška ima oblik plaćanja po grlu za držanje stoke, odnosno po hektaru za gajenje bilja.</p> <p>Podrška iznosi 60 € po uslovnom grlu i 130 € po ha.</p> <p><b>Napomena:</b> navedeni iznos podrške po grlu i hektaru dodaje se na osnovna plaćanja iz mjera direktne podrške za biljnu i stočarsku proizvodnju (Tržišno-cjenovna politika – Mjere 1.1.1 i 1.1.5).</p> <p>Pored podrške proizvođačima, u okviru ove mjere podržava se i institucionalna podrška realizaciji Akcionog plana za očuvanje biljnih i animalnih genetičkih resursa i program proučavanja resursa gljiva</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja ugovorom prihvate obavezu da realizuju preuzete obaveze.	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi i priloženom izvještaju, gotovinski Poljoprivrednim proizvođačima preko banaka	
Realizacija	Biotehnički fakultet, odgovorno lice Dekan Biotehničkog fakulteta i Fitosanitarna uprava	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjih aplikacija potencijalnih korisnika i podnesenih zahtjeva ovlašćenih organizacija, uz priloženi plan aktivnosti za 2011. godinu.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice lice Pomoćnik za ruralni razvoj	
Finansijski plan	<b>Komponenta</b>	<b>Iznos, €</b>
	Genetički resursi u stočarstvu: (nabavka muških priplodnih grla 4000 €; premije za 80 grla goveda po 60€ - 4800 €; 1000 ovaca i 200 grla koza po 8 € - 9.600 €; dodatna premija za gajenje 200 grla zetske žuje 7€ po grlu 1400 u skladu sa Akcionim programom	20 000
	Monitoring, identifikacija, inventarizacija i organizacija <i>ex situ</i> konzervacije, morfološka karakterizacija, izvještaji -5.000€; Istraživanja proučavanje morfoloških i proizvodnih osobina domaćeg soja ovce – sore i definisanje njenih tipičnih rasnih odlika – 3.000 €	8.000
	Genetički resursi u biljnoj proizvodnji (direktna plaćanja, inventarizacija, <i>in situ</i> i <i>ex situ</i> konzervacija, proučavanja, formiranje kolekcija i registara, izvještaji i sl.)	7.000
	Proučavanje resursa gljiva: prikupljanje mikološkog materijala, obrada, čuvanje kolekcija, prezentiranje rezultata i štampanje časopisa i sl.	5.000,
	Edukativne kampanje i jačanje svijesti o potrebi očuvanja genetičkih resursa	4.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>44.000</b>

2. MJERE RURALNOG RAZVOJA		
2.2. Osovina 2. Mjere za održivo gazdovanje prirodnim resursima		
2.2.2.	ORGANSKA POLJOPRIVREDA	
Razlozi za podsticaj	Proizvodni sistemi u poljoprivredi Crne Gore uglavnom su ekstenzivni i relativno se jednostavno mogu uključiti u program ograničene upotrebe zaštitnih sredstava, mineralnih đubriva i drugih uslova nadstandardnih tehnologija, kakva je, prije svega, organska proizvodnja. To znači da postoji veliki potencijal da se znatan dio poljoprivrede prilagodi proizvodnim tehnologijama koje omogućuju održivu upotrebu poljoprivrednog zemljišta, a time i dugoročnu zaštitu prirodnih resursa i okoline. Podsticanje tehnologija koje prate ekološke ciljeve može pridonijeti i povećanju obima proizvodnje u okviru šema kvaliteta i time odgovoriti na rastuću domaću i inostranu potražnju za ekološki prihvatljivim proizvodima.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• održivo gazdovanje prirodnim resursima,</li> <li>• smanjenje negativnih uticaja poljoprivrede na okolinu,</li> <li>• očuvanje biodiverziteta,</li> <li>• podizanje kvaliteta poljoprivrednih proizvoda,</li> <li>• doprinos afirmaciji Crne Gore kao ekološke države.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za organsku proizvodnju u bilo kom segmentu poljoprivrede. Proizvođači treba da poštuju pravila koja su definisana zakonskom regulativom za određen proizvodni sistem. Podrška ima oblik dodatnog plaćanja po hektaru ili po uslovnom grlu stoke i iznosi 150€ po ha za ratarske kulture i uzgajano ljekovito bilje, 250€ po ha za povrće, višegodišnje zasade i sjemenski i sadni materijal, 50€ po uslovnom grlu stoke, 2€ po jedinki živine, 30€ po košnici. Kroz FAO projekat »Podrška malim proizvođačima u organskoj poljoprivredi«, podržava se realizacija dva demonstraciona projekta u cilju edukacije savjetodavaca i farmera o organskoj proizvodnji. U okviru ove mjere, kroz projekat „Program razvoja organske poljoprivrede“, pruža se podrška za investicije u proizvodnju, preradu i distribuciju organskih proizvoda (podrška kroz grant šemu). <b>Napomena:</b> navedeni iznos podrške po grlu i hektaru dodaje se na osnovna plaćanja iz mjera direktne podrške za stočarsku i biljnu proizvodnju (Tržišno-cjenovna politika – Mjere 1.1.1 i 1.1.5).</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja dobrovoljno prihvataju da barem 5 godina realizuju preuzete obaveze	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem	
Realizacija	Ministarstvo, Sertifikaciono tijelo "Monteorganica", direktor	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjih prijava potencijalnih korisnika. Sredstva za realizaciju demonstracionih projekata dodjeljuju se u skladu sa procedurama FAO. Korišćenje sredstava kroz projekat „Program razvoja organske poljoprivrede“ vršiće se u skladu sa kriterijumima utvrđenim Priručnikom za grantove	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za ruralni razvoj Ovlašćene inspekcije i službe	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	<b>A. Plaćanje u biljnoj proizvodnji:</b> - za ratarske kulture i uzgoj ljekovitog bilja -150€/ha, - za povrće, višegodišnje zasade i sjemenski i sadni materijal - 250€/ha <b>B. Plaćanje u stočarskoj proizvodnji:</b> - po uslovnom grlu stoke - 50€, - po jedinki živine - 2€, - po košnici - 30€.	60.000
	Realizaciji FAO projekta »Podrška malim proizvođačima u organskoj poljoprivredi«	25.000
	Realizaciji projekta »Program razvoja organske poljoprivrede« - učešće Vlade Kraljevine Danske - 500.000€ - učešće budžetskih sredstava – 100.000€	600.000
	<b>Ukupno</b>	<b>685.000</b>

<b>2. MJERE RURALNOG RAZVOJA</b>		
<b>2.2. Osovina 2. Mjere za održivo gazdovanje prirodnim resursima</b>		
<b>2.2.3.</b>	<b>ODRŽIVO KORIŠĆENJE PLANINSKIH PAŠNJAKA</b>	
Razlozi za podsticaj	Crna Gora je veoma bogata planinskim pašnjacima, koji se tradicionalno koriste putem ekstenzivnog gajenja stoke (goveda, ovaca i koza) za proizvodnju mlijeka i mesa. Planinski pašnjaci su, uključujući i katune na njima, posebno bogatstvo koje doprinosi očuvanju biodiverziteta (specifična flora i fauna, korišćenje prilagođenih lokalnih rasa), a ima i poseban ekonomski značaj. Taj sistem omogućuje proizvodnju tradicionalnih proizvoda (različite vrste sireva, skorup i druge mlječne proizvode, jagnjeće i druge vrste mesa i dr.) koji imaju važnu ulogu u crnogorskoj nacionalnoj kuhinji. Prema raspoloživim podacima, u Crnoj Gori postoji oko 500 katuna od kojih se i danas znatan broj koristi, ali sa mnogo manjim brojem stoke. Jedan broj seoskih domaćinstava i danas praktikuje ovaj vid držanja stoke, čime se održavaju planinski pašnjaci i smanjuju negativne posljedice koje prate napuštanje pašnjaka. Međutim, postoje brojni još nedovoljno iskorišćeni pašnjački resursi. Očuvanje planinskih pašnjaka i katunskog načina stočarenja veoma je važno i sa stanovišta očuvanja prirodne i kulturne baštine. Direktna podrška po grlu stoke koja se izdiže na katune i koristi planinsku pašu može stimulisati poljoprivredna gazdinstva da sačuvaju i dalje razvijaju taj sistem proizvodnje.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Očuvanje i racionalno korišćenje prirodnih resursa,</li> <li>• održivo gazdovanje poljoprivrednim zemljištem,</li> <li>• zaštita životne sredine,</li> <li>• očuvanje biodiverziteta,</li> <li>• održavanje prirodne i kulturne baštine,</li> <li>• očuvanje tradicionalnih proizvoda,</li> <li>• obnavljanje pašnjaka zajednice putem uklanjanja šikara i ponovnog pošumljavanja,</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje poljoprivrednim gazdinstvima koja <u>najmanje dva mjeseca</u> u godini drže stoku na katunima. Podrška ima oblik plaćanja po uslovnom grlu. Pod jednim uslovnim grlom (UG) podrazumijeva se: krava težine 500 kg i više, vo, dvoje junadi, 8 ovaca, 10 koza, konj, a ne uzimaju se u obračun za premiju jagnjad i telad. Za obračun se uzimaju sve vrste i kategorije preživara i maksimalno dva konja po gazdinstvu. Minimalan broj za podršku je 5 uslovnih grla. Ukoliko je ukupna visina zahtjeva za podršku veća od planiranog iznosa proporcionalno se smanjuje plaćanje po uslovnom grlu.</p> <p>Za podršku za goveda, i ovce preduslov je da su grla obilježena ušnim markicama i njihovo kretanje na katun prijavljeno putem <u>obrasca Prijava kretanja (odlazak na katun) saobraćajnoj policiji</u>, u skladu sa zakonskim propisima.</p> <p>Uslov za isplatu ove podrške je da gazdinstvo koje izdiže na katun pribavi <u>službenu potvrdu od ovlašćenog lica u mjesnoj kancelariji o minimalnoj udaljenosti katuna</u> od stalnog mjesta prebivališta tj. seoskog gazdinstva, (10 km), koju je dužno dostaviti Službi za selekciju stoke prilikom prijave zahtjeva za podršku. Služba za selekciju dužna je običi najmanje 50% prijavljenih gazdinstava i sačiniti pismeni izvještaj o izvršenoj kontroli i dostaviti ga ministarstvu.</p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva koja ispunjavaju kriterijume i dobrovoljno prihvataju da barem 4 godine realizuju preuzete obaveze sa pisanom izjavom. o tome ovjerenom u mjesnoj kancelariji..	
Način plaćanja	Direktno poljoprivrednim proizvođačima po ispostavljenoj fakturi, uz izvještaj Službe za selekciju stoke	
Realizacija	Biotehnički fakultet – Služba za selekciju stoke,	
Procedura realizacije	<p><b>Mart.</b> Služba za selekciju stoke distribuira obrasce za prijavu zajedno sa obrascima za odgajivačke premije (Mjere 1.1.1.) i putem medija najavljuje mjeru,</p> <p><b>01.april – 15.maj</b> Poljoprivredi proizvođači se prijavljuju i popunjavaju obrasce za premije uz prezentaciju potvrda o udaljenosti katuna od stalnog mjesta boravka i izjavom o dobrovoljnom preuzimanju obaveze izdiga na katune od minimum sledećih 5 godina..</p> <p><b>15. maj – 30.sept.:</b> Služba provjerava stanje na terenu: min. 50% podnesenih zahtjeva, bez obzira na vrstu stoke koja se izdiže.</p> <p>Za goveda Služba provjerava prijavu kretanja preko Elektronske baze podataka.</p> <p><b>01.–30.oktobar:</b> Izrada izvještaja, formiranje spiskova za premiju i njihovo dostavljanje Ministarstvu.</p> <p><b>01. novembar – 31. decembar</b> isplata premija</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za ruralni razvoj Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	<b>Komponenta</b>	<b>Iznos, €</b>
	Premije za izdig stoke na katune – 20.000 uslovnih grla x 10 €	200.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>200.000</b>



<b>2. MJERE RURALNOG RAZVOJA</b>		
<b>2.3. Osovina 3. Mjere za poboljšanje života i širenje ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima</b>		
<b>2.3.1.</b>	<b>DIVERZIFIKACIJA EKONOMSKIH AKTIVNOSTI U RURALNIM SREDINAMA</b>	
Razlozi za podsticaj	<p>Većina ruralnog stanovništva, osim poljoprivrede, ima malo drugih izvora dohotka. U mnogim područjima razvoj poljoprivrede ima ograničene mogućnosti, a sa druge strane postoji znatan broj nezaposlenih ili djelimično zaposlenih koji traže alternativne načine zapošljavanja. Tu poseban značaj može da ima razvoj drugih ekonomskih (nepoljoprivrednih) aktivnosti na poljoprivrednim gazdinstvima i u šumarstvu, kao i razvoj različitih vrsta aktivnosti i servisa koji nijesu tijesno vezani za poljoprivredu. Generalno gledano, postoji znatan potencijal u turizmu, koji je u ruralnim sredinama samo djelimično iskorišćen.</p> <p>Podrškom dodatnim mogućnostima zapošljavanja mogu se u nekim sredinama zaustaviti negativni trendovi depopulacije i praznjenja sela. Diverzifikacija aktivnosti na gazdinstvima neophodna je za zapošljavanje i održivi razvoj ruralnih područja, i njome se može pridonijeti boljem uravnoteženju regionalnog razvoja u ekonomskom i socijalnom smislu.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• poboljšanje životnih uslova i kvaliteta života u ruralnim područjima,</li> <li>• povećanje dohotka na poljoprivrednim gazdinstvima,</li> <li>• povećavanje zapošljavanja u ruralnim područjima,</li> <li>• zaustavljanje depopulacije,</li> <li>• iskorišćavanje potencijala u turizmu.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje nosiocima i članovima porodičnih poljoprivrednih gazdinstava i drugih domaćinstava u seoskim sredinama koji pokreću nepoljoprivredne aktivnosti. Podržavaju se investicije koje stvaraju mogućnost otvaranja novih radnih mjesta u nepoljoprivrednom sektoru ili modernizaciju već postojećih nepoljoprivrednih aktivnosti koje obuhvataju:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• direktnu prodaju domaćih proizvoda na gazdinstvu, pružanje smještaja i drugih oblika seoskog turizma, socijalne usluge,</li> <li>• domaće zanate (npr. proizvodnja lokalnih proizvoda od vune, drveta, keramike, kože),</li> <li>• trgovinu poljoprivrednih i drugih proizvoda,</li> <li>• druge djelatnosti važne za ekonomski razvoj ruralnih sredina.</li> </ul> <p>Podrška ima oblik kofinansiranja projekata cjelovitih ili zaokruženih parcijalnih rješenja. Podržava se adaptacija postojećih i izgradnja novih objekata, nabavka potrebne opreme, kao i troškovi pripreme projekta, promocije i marketinga. Zahtjev za podršku treba da sadrži plan aktivnosti i rezultata, sa elementima tehničke i ekonomske specifikacije projekta. Podrška iznosi najviše 35% ukupne vrijednosti projekta. Maksimalni iznos podrške po jednom projektu je 4000€. Podrška će se koristiti i kao kofinansiranje projekta u saradnji sa Kancelarijom za regionalni razvoj Bjelasice, Komova i Prokletija na bazi Memoranduma o razumjevanju sa Austrijskom razvojnom agencijom (ADA) i izvještajem Upravnog odbora projekta za odobrene projekte u oblasti agroturizma.</p>	
Korisnici	Nosioci ili članovi porodičnih poljoprivrednih gazdinstava.	
Način plaćanja	Preduzetnici, zadruge i drugi privredni subjekti, koji djelatnost pokreću u ruralnim područjima.	
Realizacija	Po dostavljenoj fakturi i izvještaju	
Procedura realizacije	Ministarstvo poljoprivrede u saradnji sa donatorima	
Nadzor i kontrola	Podrška se obezbjeđuje na bazi dokaza o realizaciji investicije i terenskog izvještaja ovlaštene službe.	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	Podrška projektima za diverzifikacije ekonomskih aktivnosti u ruralnim sredinama	<b>60.000</b>
	<b>UKUPNO:</b>	<b>60.000</b>

<b>2. MJERE RURALNOG RAZVOJA</b>									
<b>2.3. Osovina 3. Mjere za poboljšanje života i širenje ekonomskih aktivnosti u ruralnim područjima</b>									
<b>2.3.2.</b>	<b>MJERE ZA POBOLJŠANJE ŽIVOTA I ŠIRENJE EKONOMSKIH AKTIVNOSTI U RURALNIM PODRUČJIMA</b>								
Razlozi za podsticaj	Loša seoska infrastruktura (obezbijeđenost lokalnim putevima, vodom, u nekim područjima i strujom) karakteristična je za mnoga ruralna područja u Crnoj Gori, posebno u udaljenim planinskim područjima. Takvo stanje negativno utiče na ekonomski i socijalni status ruralnih područja i doprinosi depopulaciji sela. Zaustavljanje ovog trenda i postizanje održivog razvoja ruralnih područja jedan je od važnijih izazova UKUPNO: g razvoja Crne Gore. Obnova i razvoj sela u dijelu infrastrukture nijesu mogući bez značajnije podrške iz budžetskih sredstava. Pored toga, značajan broj poljoprivrednih gazdinstava pretrpio je štete na zemljištu, usjevima, objektima i slično, usljed dejstva poplava tokom novembra-decembra, 2010. godine.								
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• poboljšanje životnih uslova i kvaliteta života u ruralnim područjima,</li> <li>• stvaranje uslova za razvoj poljoprivrede i diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti na poljoprivrednim gazdinstvima i u seoskim sredinama u cjelini.</li> </ul>								
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se daje za poboljšanje ruralne infrastrukture, a posebno za:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. izgradnju objekata za vodosnabdijevanje u seoskim sredinama,</li> <li>2. adaptaciju i rekonstrukciju postojeće infrastrukture (do pojedinih ili grupa seoskih domaćinstava, pristup katunima), kao i širenje i poboljšanje otkupne mreže</li> <li>3. izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih objekata koji su od zajedničke važnosti za lokalne zajednice (veterinarske ambulante, stočne i zelene pijace i dr.),</li> <li>4. rješavanje lokalnih pitanja zaštite životne sredine,</li> <li>5. projekte održavanja i korišćenja prirodne i kulturne baštine koje doprinose razvoju sela.</li> <li>6. projekte razvoja elektro i telekomunikacione mreže u ruralnim područjima, kao i korišćenje solarne energije</li> <li>7. Podrška ugorženim domaćinstvima u manje razvijenim područjima sa otežanim uslovima privređivanja</li> <li>8. Podrška se obezbjeđuje i u slučajevima ako je opštinska Komisija za elementarne nepogode već konstatovala pretrpljenu štetu na zemljištu, usjevima, itd. kao kompenzaciju za dio izgubljene dobiti</li> <li>9. podrška prerađivačkim kapacitetima</li> </ol> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zahtjev za podršku treba da sadrži opis projekta sa očekivanim rezultatima i specifikaciju troškova sa elementima tehničke specifikacije kao i prikazom učešća podnosioca zahtjeva..</li> <li>2. Kroz ovaj program agrobudžeta obezbijediće se i finansijska sredstva za kofinansiranje projekta mašinskih prstenova na sjeveru Crne Gore, koji se finansira iz IPA 2007 programa EU.</li> <li>3. podrška drugim donatorskim projektima (USAID-CHF).</li> </ol>								
Korisnici	Sela, grupe sela, lokalne zajednice, seoska gazdinstva i privredni subjekti u ruralnim sredinama, kao i ugrožena poljoprivredna gazdinstva od posledica poplava,								
Način plaćanja	Na bazi obrazloženog i dokumentovanog zahtjeva,								
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa podnosiocima zahtjeva, opštinskim komisijama i donatorima								
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi prijave potencijalnih korisnika. Selekcija projekata vrši se od strane ministarstva, uzimajući u obzir prioritete i koliko je god moguće, objektivizirane kriterijume kao što su broj seoskih domaćinstava, stepen ruralnosti i nerazvijenosti područja u odnosu na ostatak Crne Gore, dosadašnja izvršena ulaganja na tom području u dijelu ruralne infrastrukture, ekonomske efekte ulaganja sa stanovišta šire zajednice i regiona i sl. na bazi obrazloženog i dokumentovanog zahtjeva								
Nadzor i kontrola	Ministarstvo,, odgovorno lice, Pomoćnik za ruralni razvoj								
Finansijski plan	<table border="1"> <thead> <tr> <th><b>Komponenta</b></th> <th><b>Iznos, €</b></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. izgradnja objekata za vodosnabdijevanje u seoskim sredinama, 2. adaptaciju i rekonstrukciju postojeće seoske infrastrukture (do pojedinih ili grupa seoskih domaćinstava, pristup katunima), kao i širenje i poboljšanje otkupne mreže 3. izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih objekata koji su od zajedničke važnosti za lokalne zajednice (veterinarske ambulante, stočne i zelene pijace i dr.), 4. rješavanje lokalnih pitanja zaštite životne sredine, 5. projekte održavanja i korišćenja prirodne i kulturne baštine koje doprinose razvoju sela 6. projekte razvoja elektro i telekomunikacione mreže u ruralnim područjima, kao i korišćenje solarne energije 7. Podrška ugorženim domaćinstvima u manje razvijenim područjima sa otežanim uslovima privređivanja 8. kompenzacija za dio izgubljene dobiti od poplava 9. podrška prerađivačkim kapacitetima</td> <td><b>1.256.000</b></td> </tr> <tr> <td>Kofinansiranje mašinskih prstenova za 4 grupe opština na sjeveru Crne Gore (IPA 2007)</td> <td><b>300.000</b></td> </tr> <tr> <td><b>UKUPNO:</b></td> <td><b>1 556.000</b></td> </tr> </tbody> </table>	<b>Komponenta</b>	<b>Iznos, €</b>	1. izgradnja objekata za vodosnabdijevanje u seoskim sredinama, 2. adaptaciju i rekonstrukciju postojeće seoske infrastrukture (do pojedinih ili grupa seoskih domaćinstava, pristup katunima), kao i širenje i poboljšanje otkupne mreže 3. izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih objekata koji su od zajedničke važnosti za lokalne zajednice (veterinarske ambulante, stočne i zelene pijace i dr.), 4. rješavanje lokalnih pitanja zaštite životne sredine, 5. projekte održavanja i korišćenja prirodne i kulturne baštine koje doprinose razvoju sela 6. projekte razvoja elektro i telekomunikacione mreže u ruralnim područjima, kao i korišćenje solarne energije 7. Podrška ugorženim domaćinstvima u manje razvijenim područjima sa otežanim uslovima privređivanja 8. kompenzacija za dio izgubljene dobiti od poplava 9. podrška prerađivačkim kapacitetima	<b>1.256.000</b>	Kofinansiranje mašinskih prstenova za 4 grupe opština na sjeveru Crne Gore (IPA 2007)	<b>300.000</b>	<b>UKUPNO:</b>	<b>1 556.000</b>
	<b>Komponenta</b>	<b>Iznos, €</b>							
	1. izgradnja objekata za vodosnabdijevanje u seoskim sredinama, 2. adaptaciju i rekonstrukciju postojeće seoske infrastrukture (do pojedinih ili grupa seoskih domaćinstava, pristup katunima), kao i širenje i poboljšanje otkupne mreže 3. izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih objekata koji su od zajedničke važnosti za lokalne zajednice (veterinarske ambulante, stočne i zelene pijace i dr.), 4. rješavanje lokalnih pitanja zaštite životne sredine, 5. projekte održavanja i korišćenja prirodne i kulturne baštine koje doprinose razvoju sela 6. projekte razvoja elektro i telekomunikacione mreže u ruralnim područjima, kao i korišćenje solarne energije 7. Podrška ugorženim domaćinstvima u manje razvijenim područjima sa otežanim uslovima privređivanja 8. kompenzacija za dio izgubljene dobiti od poplava 9. podrška prerađivačkim kapacitetima	<b>1.256.000</b>							
	Kofinansiranje mašinskih prstenova za 4 grupe opština na sjeveru Crne Gore (IPA 2007)	<b>300.000</b>							
<b>UKUPNO:</b>	<b>1 556.000</b>								

### **3.PODRŠKA OPŠTIM SERVISIMA U POLJOPRIVREDI**

3. PODRŠKA OPŠTIM SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
3.1.	OBRAZOVANJE, ISTRAŽIVANJA, RAZVOJ I ANALIZE	
Razlozi za podsticaj	<p>Moderan koncept održivog razvoja poljoprivrede i ruralnih područja sve više zahtijeva da bude zasnovan na znanju. To podrazumijeva jačanje obrazovne komponente, istraživanja usmjerenih u rješavanje razvojnih izazova i problema, kao i izradu brojnih analiza koje su osnova za definisanje i implementaciju agrarne politike i ocjenu njenih efekata. Reforme i prilagođavanje Zajedničkoj poljoprivrednoj politici EU još više nameće potrebu snažne institucionalne podrške koju nije moguće obezbijediti bez jačanja kadrova i istraživačko-razvojne funkcije.</p> <p>Stanje u Crnoj Gori iskazuje deficite u naučno-razvojnom sektoru, koji u znatno većoj mjeri treba da podržava razvoj poljoprivrede i izvođenje politike kompatibilne sa CAP, pogotovo na području ruralnog razvoja. Poseban je deficit u oblasti ekonomskih analiza i uspostavljanja efikasnog monitoringa za sprovođenje agrarne politike. Zato treba nastaviti i jačati podršku obrazovanja deficitarnih kadrova u poljoprivredi, kao i podršku za ciljna istraživanja i razvojne projekte. Posebno će mjesto imati izrada ekonomskih analiza u poljoprivredi, kao i naučno-razvojna podrška sprovođenju Strategije.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• razvoj poljoprivrede zasnovan na znanju,</li> <li>• jačanje institucionalne podrške za razvoj održive poljoprivrede,</li> <li>• brže sprovođenje reformi i pridruživanja EU,</li> <li>• jačanje kadrovskih potencijala za bržu primjenu novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podrška se usmjerava u:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• poboljšanje uslova školovanja u postojećim srednjim poljoprivrednim školama i poljoprivrednom fakultetu, i stipendiranju deficitarnih kadrova u zemlji i inostranstvu i podrška radu regionalnih kancelarija, kao što je Agro biznis info centar – Žabljak,</li> <li>• jačanje naučnoistraživačkog i razvojnog rada sa direktnom primjenom u poljoprivredi za potrebe implementacije odredbi Strategije proizvodnje hrane i približavanja EU, Nacionalnog programa ruralnog razvoja i Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju</li> <li>• izradu ekonomskih analiza za potrebe agrarne politike (planiranje mjera i ocjena efekata njihove primjene).</li> </ul> <p>Za poboljšanje uslova školovanja podrška se daje na osnovu aplikacije škola, koja mora sadržati opis i argumentaciju projekata. Podržavaju se investicije u zgrade, opremu i mehanizaciju potrebnu za izvođenje praktične nastave vezane za poljoprivredu i ruralni razvoj. Podržava se godišnje stipendiranje određenog broja učenika srednjih škola u poljoprivredi, kao i studenata Biotehničkog fakulteta, Prirodno-matematičkog, Šumarskog, Veterinarskog fakulteta, kao i određenog broja studenata Ekonomskog, Pravnog i Fakulteta za menadžment koji ostvaruju visok prosjek i natprosječne rezultate u učenju, Promoviše se poljoprivreda među školskom populacijom, organizovanjem posjeta učenika savremenim gazdinstvima i manifestacijama iz ove oblasti.</p> <p>Podrška naučnoistraživačkom radu daje se za projekte u okviru tema koje zahtijeva Ministarstvo poljoprivrede. Prijave istraživačkih projekata moraju sadržati program kojim se dokazuje da će istraživanja imati efekte na razvoj ili na ubrzanje procesa integracije u EU. Projekte mogu kandidovati timovi domaćih i/ili inostranih stručnjaka. Podržava se školovanje određenog broja postdiplomaca i doktoranata iz relevantnih oblasti koje su značajne za Ministarstvo. Ministarstvo može učestvovati u kofinansiranju projekata sa drugim Vladinim institucijama.</p> <p>Izrada ekonomskih analiza u poljoprivredi, evaluacija projekata i mjera agrarne politike, izrada godišnjih izvještaja, sprovodi se na zahtjev Ministarstva poljoprivrede. U okviru ove mjere mogu se finansirati li sufinansirati i druge mjere i aktivnosti Ministarstva (povremene komisije, ekspertize, stipendiranje socijalno ugroženih đaka i studenata ili onih koji žive u izrazito nerazvijenim ruralnim sredinama, a školuju se u oblasti poljoprivrede i sl.).</p>	
Korisnici	Obrazovne i naučnoistraživačke ustanove i organizacije, regionalne kancelarije, ekspertski timovi ili pojedinci, studenti deficitarnih zanimanja.	
Način plaćanja	Na bazi zahtjeva, po ispostavljenoj fakturi za ugovoreni i obavljeni posao i izvještaj.	
Realizacija	Ministarstvo, u saradnji sa Univerzitetom CG, Ministarstvom prosvjete i sporta., regionalnim kancelarijama u poljoprivredi, drugim institucijama i angažovanim ekspertima	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjih zahtjeva potencijalnih korisnika i na bazi rješenja Ministarstva. Selekcija projekata vrši se na osnovu objektivnih kriterijuma.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	Poboljšanje uslova srednjeg i visokog obrazovanja stipendiranje deficitarnih kadrova u zemlji i inostranstvu, rad regionalnih kancelarija i popularizacija poljoprivrede u školama	55.000
	Jačanje naučnoistraživačkog i razvojnog rada sa direktnom primjenom u poljoprivredi za potrebe izvođenja Strategije (rad na izradi IPARD programa)	15.000
	Ekonomske analize za potrebe agrarne politike	20.000
	Izrada zakona i podzakonskih propisa	30.000
	Agrarni tržišno informacioni sistem	10.000
	Angažovanje eksperata	20.000
<b>UKUPNO:</b>	<b>150.000</b>	

3. PODRŠKA OPŠTIM SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
3.2.	<b>PROGRAM UNAPREĐIVANJA STOČARSTVA</b>	
Razlozi za podsticaj	<p>Stočarstvo predstavlja dominantnu granu ukupne poljoprivrede Crne Gore i njime se bavi najveći broj seoskih gazdinstava. U zavisnosti od vrste stoke, različit je stepen unapređivanja genetskog potencijala i poboljšanja rasne strukture. Sve izoštrenija konkurencija zahtijeva visoku proizvodnju po jedinici, odnosno priplodnom grlu, što se ne može ostvariti bez sistematičnog rada na dosljednom sprovođenju odgajivačko-seleksijskih programa za pojedine vrste i rase stoke.</p> <p>U sprovođenju mjera unapređivanja stočarstva Crna Gora uvodi međunarodne principe, posebno pravila i procedure Međunarodne komisije za kontrolu produktivnosti stoke (ICAR). Uspješno sprovođenje programa unapređivanja, pored funkcionisanja stručne službe za stočarstvo, zahtijeva i obezbjeđivanje kvalitetnog sjemena za vještačko osjemenjivanje krava i korišćenje kvalitetnih priplodnjaka tamo gdje se vještačko osjemenjivanje ne primjenjuje. Imajući u vidu karakteristike crnogorskog stočarstva (veličinu populacija, razvijenost pojedinih sektora, dosadašnji rad na unapređivanju i sl.), to nije moguće obezbijediti bez podrške iz budžetskih sredstava.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Poboljšanje konkurentnosti stočarske proizvodnje unapređivanjem genetskog potencijala priplodne stoke,</li> <li>• uvođenje i primjena međunarodnih standarda u programima unapređivanja stoke.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>a) Podržava se nabavka sjemena za vještačko osjemenjivanje (v.o.) krava, uz ispunjavanje potrebnih uslova u pogledu kvaliteta, koji se definišu u raspisanom tenderu.</p> <p>b) U udaljenijim seoskim područjima, gdje nije moguće organizovati sprovođenje v.o., podržava se korišćenje kvalitetnih bikova za prirodni pripust, uz uslov da su odabrani i licencirani u skladu sa predviđenom zakonskom procedurom.</p> <p>- Nabavka sjemena za v.o. podržava se u cjelosti, a licencirani priplodnjaci 120 € po grlu. Ukoliko broj odabranih i licenciranih priplodnjaka bude veći od planom predviđenih sredstava, iznos po priplodnjaku se proporcionalno smanjuje. Predmet podrške može biti i korišćenje u rasplodu priplodnjaka drugih stočnih vrsta (pastuvi, priplodni ovnovi i jarčevi, nerastovi). Programom je predviđena obuka farmera radi unapređenja znanja u ovoj oblasti.</p> <p><b><u>Napomena:</u></b> <i>komponenta b finansijskog plana, koji slijedi (licencirani priplodnjaci), odnosi se na premije koje će se isplatiti po osnovu prava stečenog u 2010. godini,</i></p>	
Korisnici	Poljoprivredna gazdinstva uključena u realizaciju odgajivačko-seleksijskih programa u stočarstvu	
Način plaćanja	Isplata po komponentama: a) isplata odabranom dobavljaču sjemena u skladu sa sklopljenim ugovorom; b) gotovinske uplate preko banaka poljoprivrednim proizvođačima po spiskovima Službe za selekciju stoke; i c) po ispostavljenom predračunu organizatora izložbe	
Realizacija	Biotehnički fakultet – Služba za selekciju stoke	
Procedura realizacije	Godišnji program rada Službe za selekciju stoke	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za poljoprivredu Poljoprivredna inspekcija	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	a) Sjeme za vještačko osjemenjivanje krava (60.000 doza)	100.000
	b) Licencirani priplodnjaci - premije za licencirane bikove 400 grla x 120 € = 48.000 € - premije za licencirane pastuve 350 grla x 120 € = 42.000 €	90.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>190.000</b>
<b><i>Napomena:</i></b> <i>Ukoliko se nakon raspisanog tendera za nabavku sjemena utroši manji iznos od planiranog, preostali dio će se utrošiti na dodatno opremanje veterinarskih ambulanti koje izvode vještačko osjemenjivanje krava, u skladu sa naknadno utvrđenom procedurom i definisanim potrebama i prioritetima.</i>		

3. PODRŠKA OPŠTIM USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
3.3. PROGRAM STRUČNIH I SAVJETODAVNIH POSLOVA U STOČARSTVU		
Razlozi za podsticaj	<p>Crna Gora je u 2000. otpočela program unapređivanja govedarstva na novim osnovama i u tu svrhu osnovana je Služba za selekciju stoke, kao jedinica u sastavu Biotehničkog instituta (sada fakulteta). I pored evidentnih rezultata koji su ostvareni na unapređivanju kvaliteta priplodnih grla u govedarstvu posljednjih godina, još uvijek je veoma nizak populacijski prosjek proizvodnje mlijeka i mesa. Međutim, prinos mlijeka po kravi na najboljim farmama, koje su uključene u redovnu kontrolu produktivnosti, ne zaostaje za zemljama sa razvijenim govedarstvom, ali je u pitanju veoma mali dio ukupne populacije.</p> <p>Stoga je potrebno nastaviti i intenzivirati rad na unapređivanju goveda uključivanjem većeg broja grla u zvaničnu kontrolu, zatim intenzivirati rad na unapređivanju genetskog potencijala ovaca i koza, i drugih vrsta stoke.</p> <p>Istovremeno, Služba obavlja i sve veći obim savjetodavnih poslova u stočarskoj proizvodnji. Moderan koncept razvoja pred Službu postavlja sve više zahtjeva u smislu pružanja različitih vrsta usluga poljoprivrednim proizvođačima. Jedan od ozbiljnih izazova u narednom periodu za Službu jeste osposobljavanje i obuka farmera za podnošenje zahtjeva za direktnu podršku i za ispunjavanje brojnih EU standarda koji su vezani za očuvanje životne sredine i bezbjednost hrane, zaštitu i dobrobit životinja (cross-compliance). Takođe, važno će mjesto u aktivnostima Službe imati pomoć i podrška poljoprivrednim proizvođačima i proizvođačkim organizacijama u pripremi i kandidovanju projekata za IPARD podršku.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pобољшanje konkurentnosti stočarske proizvodnje unapređivanjem genetskog potencijala priplodne stoke,</li> <li>• jačanje institucionalne podrške za razvoj održive poljoprivrede,</li> <li>• uvođenje i implementacija međunarodnih standarda u programe unapređivanja stoke,</li> <li>• jačanje kadrovskih potencijala za bržu primjenu novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>U okviru Biotehničkog fakulteta podržava se rad Službe za selekciju stoke u realizaciji odgajivačko-seleksijskih programa u stočarstvu i pružanju brojnih usluga poljoprivrednim proizvođačima.</p> <p>Uslov za podršku je godišnji program rada, sa detaljno razrađenim obimom mjera, dinamikom njihove realizacije, finansijskim aspektima i očekivanim efektima. Za verifikaciju rezultata služi detaljni godišnji izvještaj.</p>	
Korisnici	Biotehnički fakultet - Služba za selekciju stoke	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi za rad Službe, sa tekućim izvještajem	
Realizacija	Biotehnički fakultet - Službe za selekciju stoke, odgovorno lice rukovodilac Službe	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjeg programa rada Službe za selekciju stoke	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik ministra za za plaćanja	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	1. Program poslova selekcije i savjetodavnih usluga u stočarstvu (prema Programu rada Službe za 2011.)	322.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>322.000</b>

3. PODRŠKA OPŠTIM USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
3.4. PROGRAM SAVJETODAVNIH POSLOVA U BILJNOJ PROIZVODNJI		
Razlozi za podsticaj	Crna Gora je uspostavila koncept savjetodavne službe tako da savjetodavne poslove u biljnoj proizvodnji sprovodi Savjetodavna služba, koja ima nezamjenjivu ulogu u unapređivanju poljoprivrede i uvođenju tehnoloških inovacija. Moderan koncept razvoja pred Savjetodavnu službu u biljnoj proizvodnji postavlja sve više zahtjeva u smislu pružanja različitih vrsta servisa poljoprivrednim proizvođačima. Savjeti u samoj proizvodnji su samo jedan, a nikako jedini zadatak. Jedan od ozbiljnih izazova u narednom periodu za jeste osposobljavanje i obuka farmera za podnošenje zahtjeva za direktnu podršku i za ispunjavanje brojnih EU standarda koji su vezani za očuvanje životne sredine i bezbjednost hrane, zaštitu i dobrobit životinja (cross-compliance). Takođe, važno će mjesto u aktivnostima Službe imati pomoć i podrška poljoprivrednim proizvođačima i proizvođačkim organizacijama u pripremi i kandidovanju projekata za IPARD podršku.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• podizanje konkurentnosti poljoprivrede putem modernizacije i uvođenja tehnoloških inovacija,</li> <li>• jačanje institucionalne podrške razvoju poljoprivrede,</li> <li>• podrška sprovođenju reformi i pridruživanja EU,</li> <li>• podizanje stručnog nivoa proizvođača,</li> <li>• jačanje kadrovskih potencijala za bržu primjenu novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	U okviru ove mjere finansijski se podržavaju savjetodavne aktivnosti Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji. Neophodan uslov za podršku je godišnji program rada, sa detaljno razrađenim obimom mjera, dinamikom njihove realizacije, finansijskim okvirom i očekivanim efektima. Rezultati se verifikuju na bazi detaljnog godišnjeg izvještaja, koji se podnosi Ministarstvu. Služba treba da pruža široku lepezu servisa poljoprivrednim proizvođačima, uključujući i osposobljavanje za korišćenje podrške u skladu sa EU regulativom. Za dalje jačanje Službe neophodno je formiranje regionalnog centra u Pljevljima.	
Korisnici	Biotehnički fakultet - Savjetodavna služba u biljnoj proizvodnji	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi za rad Službe, sa tekućim izvještajem	
Realizacija	Biotehnički fakultet – rukovodilac savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjeg programa rada Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik ministra za plaćanja	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	1. Program poslova savjetodavnih usluga u biljnoj proizvodnji (prema Programu rada Službe za 2011.)	334.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>334.000</b>

3. PODRŠKA OPŠTIM USLUGAMA I SERVISIMA U POLJOPRIVREDI		
3.5.	<b>PROGRAM MJERA KONTROLE KVALITETA PROIZVODA</b>	
Razlozi za podsticaj	Crnogorska poljoprivreda, iako malog obima, tržištu nudi veoma široku paletu proizvoda. Zahtjevi potrošača su sve veći, a implementacija zakonskih propisa nalaže da svi proizvodi koji se stavljaju u promet mora da budu pod odgovarajućim vidovima nadzora i kontrole kvaliteta. Dodatne zahtjeve postavlja harmonizacija sa EU propisima. Crna Gora je u dosadašnjem periodu podržavala jačanje institucija za kontrolu kvaliteta, prvenstveno kroz formiranje i opremanje novih i jačanje postojećih laboratorija, zatim kroz razne vidove obuke i stručnog osposobljavanja. Budući da je proces usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa propisima EU veoma zahtjevan, potrebno je nastaviti i dinamizirati podršku uspostavljanju i funkcionisanju laboratorija za kontrolu kvaliteta u skladu sa zakonskim propisima.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• obezbjeđivanje stabilne ponude bezbjedne hrane, prihvatljive u pogledu kvaliteta i cijena,</li> <li>• jačanje institucionalne podrške za razvoj održive poljoprivrede,</li> <li>• brže sprovođenje reformi i pridruživanja EU,</li> <li>• jačanje kadrovskih potencijala za bržu primjenu novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi,</li> <li>• jačanje konkurentnosti proizvođača hrane,</li> <li>• stvaranje uslova za optimalni način ishrane, kako bi genetski rodni potencijal gajenih biljaka mogao doći do punog izražaja i kako bi racionalnom primjenom đubriva zaštitili životnu sredinu.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Mjera se odnosi na podršku redovnoj kontroli i unapređivanju kvaliteta poljoprivrednih proizvoda, prvenstveno kroz opremanje i funkcionisanje laboratorija za kontrolu kvaliteta:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Laboratorije za mljekarstvo i</li> <li>• Laboratorije za ispitivanje kvaliteta jakih alkoholnih pića i vina,</li> <li>• Laboratorije za analizu kvaliteta maslinovog ulja</li> <li>• laboratorije za kontrolu zemljišta</li> </ul> <p>Uslov za podršku je godišnji program rada laboratorija, sa detaljno razrađenim obimom mjera, dinamikom njihove realizacije, finansijskim aspektima i očekivanim efektima. Za verifikaciju rezultata služi detaljni godišnji izvještaj i kvartalni izvještaj referentne institucije o obavljenoj laboratorijskoj analizi vina i zemljišta . Porodične vinarije kapaciteta do 10.000 litara vina, koje su upisane u Registar proizvođača vina, mogu da ostvare pravo na subvenciju troškova laboratorijske analize vina</p>	
Korisnici	Biotehnički fakultet: Laboratorija za mljekarstvo i Laboratorija za ispitivanje kvaliteta vina i jakih alkoholnih pića, Centar za zemljište i melioracije, ovlašćeno pravno lice za laboratorijsku analizu vina.	
Način plaćanja	Po ispostavljenju fakturi za rad Laboratorije za mljekarstvo sa izvještajem odnosno uz odobrenje za dodatno opremanje Laboratorije za alkoholna pića. Nakon laboratorijske analize uzoraka zemljišta i uzoraka vina, referentna institucija dostavlja proizvođačima rezultate analize, a Ministarstvu i izvještaj o obavljenom poslu sa fakturom.	
Realizacija	Biotehnički fakultet i ovlašćeno pravno lice za laboratorijsku analizu vina.	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi godišnjeg programa rada Laboratorije za mljekarstvo, kojeg odobrava Ministarstvo i zahtjeva Laboratorije za alkoholna pića i maslinarstvo sa obrazloženjem, kao i na bazi izvještaja referentne institucije o obavljenoj laboratorijskoj analizi vina i zemljišta	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice: Pomoćnik za poljoprivredu	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	1. Laboratorija za mljekarstvo (učešće u finansiranju operativnih troškova)	80.000
	2. Laboratorija za ispitivanje kvaliteta vina i jakih alkoholnih pića (učešće u finansiranju)	12.000
	3. Laboratorija za ispitivanje kvaliteta maslinovog ulja (učešće u finansiranju)	8.000
	4. Učešće u nadoknadi troškova laboratorijske analize uzoraka zemljišta do 25€/uzorku, u zavisnosti od ispitivanih parametara (600 uzoraka godišnje)	15.000
	5. Učešće u nadoknadi troškova laboratorijske analize uzoraka vina do 50€/uzorku (300 uzoraka godišnje)	15.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>130.000</b>



## **4.SOCIJALNI TRANSFERI SEOSKOM STANOVNIŠTVU**

4. SOCIJALNI TRANSFERI SEOSKOM STANOVNIŠTVU		
4.1.	PROGRAM STARAČKIH NAKNADA	
Razlozi za podsticaj	U Crnoj Gori su brojna domaćinstva na selu čiji članovi su se bavili poljoprivredom kao glavnim zanimanjem, ali zbog specifičnosti socijalne politike nijesu bili u mogućnosti da ostvare pravo na redovnu penziju. Takođe, ta domaćinstava se i dalje bave poljoprivredom i na taj način održavaju u životu brojna udaljena sela kojima prijete depopulacija, ili čak potpuno napuštanje. Ministarstvo posebnim vidom socijalne politike - staračkim naknadama i drugim vidovima hitne pomoći, podržava nosioce poljoprivrednih gazdinstava.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• borba protiv siromaštva u ruralnim sredinama;</li> <li>• podizanje kvaliteta života na selu i stvaranje povoljnijih uslova za život.</li> <li>• pomoć najugroženijim seoskim i staračkim domaćinstvima u vidu interventne i jednokratne pomoći</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>1. Staračka naknada obezbjeđuje se za jednog supružnika, ukoliko živi na selu i bavi se poljoprivredom, a nema nikakva druga socijalna primanja. Pravo na naknadu mogu ostvariti muškarci stariji od 65 godina, a žene starije od 60 godina.</p> <p>2. Pravo na jednokratnu pomoć imaju i najugroženija staračka i seoska domaćinstva u vidu jednokratne i interventne pomoći na osnovu zahtjeva koji podržava lokalna samouprava ili centri za socijalni rad ili resorno ministarstvo rada i socijalnog staranja.</p>	
Korisnici	Nosioci poljoprivrednih gazdinstava, muškarci stariji od 65 godina, žene starije od 60 godina, ili seoska gazdinstva koji nemaju nikakva druga primanja i koji se bave poljoprivredom.	
Način plaćanja	Gotovinske mjesečne uplate vrše se preko poslovnih banaka direktno na žiro račune korisnika naknade ili jednokratne pomoći, u ime i za račun Ministarstva	
Realizacija	Januar-decembar 2011.godine	
Procedura realizacije	<p>a) Potrebna dokumentacija za ostvarivanje prava na staračku naknadu: zahtjev, dokaz o vlasništvu poljoprivrednog zemljišta koji glasi na jednog od supružnika, dokaz o mjestu prebivališta, izvod iz matične knjige rođenih, izvod iz matične knjige vjenčanih, izvod iz matične knjige umrlih (ukoliko supružnik nije živ), dokaz da je podnosilac zahtjeva slobodnog bračnog stanja (za one koji nijesu stupali u bračnu zajednicu), sudski ovjerena izjava podnosioca zahtjeva da nema nikakva novčana primanja u zemlji ili inostranstvu. Izuzetak je tuđa njega i pomoć, koja ne predstavlja smetnju.</p> <p>b) Navedenu dokumentaciju podnosilac zahtjeva predaje nadležnoj službi za poljoprivredu u lokalnoj samoupravi kojoj pripada, koja vrši provjeru dokumentacije, kao i provjeru primanja po osnovu penzije, boračko-invalidske zaštite i materijalnog obezbjeđenja porodice za oba supružnika, o čemu sačinjava zapisnik koji uz dokumentaciju dostavlja Ministarstvu;</p> <p>c) Odgovorno lice u Ministarstvu razmatra prispjelu dokumentaciju u periodu januar-septembar 2011.godine i donosi rješenja koja važe od septembra tekuće godine; u kontinuitetu provjerava ispunjenost uslova u komunikaciji sa republičkim i područnim jedinicama Fonda PIO, Fonda za zdravstveno osiguranje i Centra za socijalni rad, kao i sa nadležnim službama lokalne samouprave. U slučaju da se utvrde nepravilnosti, korisniku se ukida pravo na naknadu i pokreće se postupak za povraćaj primljenih novčanih sredstava. Sticanjem prava na neko drugo primanje, gubi se pravo na staračku naknadu.</p> <p>Nekompletna dokumentacija se vraća nadležnom službeniku lokalne samouprave radi kompletiranja i dodatnih provjera.</p> <p>2.) realizacija jednokratne i interventne pomoći socijalno najugroženijim staračkim i domaćinstvima u seoskim područjima realizuje se na bazi zahtjeva koji podržava organ lokalne samouprave, centri za socijalni rad i/ili resorno ministarstvo rada i socijalnog staranja.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik ministra za plaćanja	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	1. Sredstva za isplatu staračkih naknada, troškovi distribucije i za druge socijalne transfere u poljoprivredi i interventnu pomoć za seoska i staračka domaćinstva	2.820.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>2.820.000</b>

## **5. TEHNIČKA I ADMINISTRATIVNA PODRŠKA IMPLEMENTACIJI PROGRAMA**

5. TEHNIČKA I ADMINISTRATIVNA PODRŠKA IMPLEMENTACIJI PROGRAMA		
Razlozi za podsticaj	Dinamičan proces reformi koji se odvija u crnogorskoj poljoprivredi, uključujući ispunjavanje već preuzetih brojnih međunarodnih obaveza, implementaciju NPI, sprovođenje agrarne politike u skladu sa Strategijom i mjerama koje definiše ovaj program, pored institucionalne, zahtijevaju i znatnu finansijsku podršku. Osnivanje institucija, uvođenje novina u svakodnevnu praksu, što je uslov za implementaciju niza mjera agrarne politike, nameće potrebu dodatnog osposobljavanja ljudskih resursa, prvenstveno kroz upoznavanje prakse i iskustava članica EU. Brojni su zadaci u oblasti harmonizacije zakonodavstva sa <i>Acquis communautaire</i> EU, a posebno u kvalitetnoj primjeni nove zakonske regulative. Brojni međunarodni projekti nameću dodatne finansijske obaveze Ministarstvu. Međunarodni integracioni procesi i sprovođenje reformi traže saradnju sa najširim krugom korisnika: asocijacije poljoprivrednika i drugih vidova organizovanja, socijalni partneri, lokalne akcione grupe i dr. Takođe, za uspjeh reformskih aktivnosti veoma je važna pravovremena i kvalitetna medijska prezentacija. Time se doprinosi podizanju demokratskih standarda, posebno u ruralnim sredinama. Stoga je potrebno u godišnjem agrobudžetu planirati sredstva za navedene namjene.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>jačanje institucionalne podrške za razvoj održive poljoprivrede,</li> <li>brže i efikasnije sprovođenje reformi i pridruživanja EU,</li> <li>uvođenje i primjena međunarodnih standarda, jačanje međunarodne saradnje i afirmacija Crne Gore i njenih potencijala,</li> <li>jačanje kadrovskih potencijala i uslova za njihov rad,</li> <li>brža primjena novih tehnologija i inovacija u poljoprivredi,</li> <li>podizanje svijesti o značaju poljoprivrede i njenog razvoja u skladu sa statusom kandidata za članstvo,</li> <li>redovno i kvalitetno informisanje javnosti o mjerama agrarne politike i stepenu napretka u procesu EU integracija.</li> <li>izrada tehničke dokumentacije za prioritetne investicione i kapitalne projekte od interesa za ministarstvo</li> <li>jačanje direktnog prisustva Crne Gore kroz angažovanje jednog eksperta u okviru stalne diplomatske misiji Crne Gore u Briselu</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Ova mjera sa višestrukom namjenom usmjerena je u podršku:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>sprovođenju obaveza u EU integracijama: Prije svega, formiranje timova za pregovore sa Evropskom Komisijom, sticanjem statusa zemlje kandidata za članstvo, praćenjem obaveza koje proizilaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, NPI i drugih preuzetih obaveza kroz funkcionisanje stalnih (Grupa za EU integracije Poljoprivreda i ribarstvo) ili povremenih radnih tijela i komisija, kao i za dodatne troškove harmonizacije zakonodavstva sa <i>Acquis</i> EU i dr.,</li> <li>učlanjivanju Crne Gore u međunarodne organizacije koje su od značaja za razvoj poljoprivrede,</li> <li>realizaciji međunarodnih projekata koji se realizuju u sektoru poljoprivrede,</li> <li>aktivnosti savjetodavnih tijela koja su predviđena novim zakonima (Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju, Zakon o bezbjednosti hrane, Zakon o genetički modifikovanim organizmima i sl.),</li> <li>izrada tehničke dokumentacije za prioritetne investicione i kapitalne projekte od interesa za ministarstvo</li> <li>jačanju administrativnih i institucionalnih kapaciteta kroz dodatnu obuku kadra, podršku kreativnih kadrova i modernizaciju postojeće i nabavku nove opreme,</li> <li>odnosu sa javnošću u sprovođenju agrarne politike i predstavljanju procesa pristupanja EU.</li> </ul> <p>Realizacija projekta u saradnji sa Svjetskom Bankom-MIDAS u 2011 godini (uspostavljanje Jedinice za ruralni razvoj, IPARD agencije, registri i baze podataka u poljoprivredi, podrška sistematizaciji Ministarstva, upravljanje projektom) podrazumijeva povećano kofinansiranje obaveza koje proizilaze iz Ugovora o kreditu i grantu sa Svjetskom Bankom.</p> <p>Takođe, određene obaveze proizilaze i iz potrebe da se sticanjem statusa kandidata za članstvo, jača direktna saradnja i kontakt sa Evropskom Komisijom u smislu finansiranja jedne osobe koja bi u diplomatskoj Misiji Crne Gore u Briselu bila zadužena kao oficir za vezu između Evropske Komisije i Vlade Crne Gore za oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja, bezbjednost hrane i ribarstvo. Finansiranje cjelokupnih njenih godišnjih troškova (plata, stanovanje, itd.) po zaključku Vlade pada na teret Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja.</p> <p>Zaključkom Vlade o potrebi novih kapitalnih investicija u periodu do 2015. godine, određeni broj objekata u okviru Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja definisan je kao prioritetan za izgradnju ili rekonstrukciju, obzirom na loše uslove i kancelarijske kapacitete nekoliko Uprava i inspekcija u okviru ministarstva.</p>	
Korisnici	Stručno savjetodavna tijela Ministarstva, radne grupe i komisije, eksperti i grupe eksperata, kreativni kadrovi, konsultantske firme, elektronski i štampani mediji, predstavnik u diplomatskoj misiji Crne Gore u Briselu.	
Način plaćanja	Na bazi ovjerenog zahtjeva, fakture, dostavljenog izvještaja, specifikacije opreme, tehničke dokumentacije, završenog uspješnog tendera ili javnog oglasa.	
Realizacija	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi odluka i rješenja Ministarstva.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	1. EU integracije: sprovođenje SSP, NPI, funkcionisanje Grupa za EU integracije Poljoprivreda i ribarstvo) ili povremenih radnih tijela i komisija, troškove harmonizacije zakonodavstva sa <i>Acquis</i> EU, troškovi formiranja i rada pregovaračkog tima za pregovore sa EU, aktivnosti vezane za pripremu i održavanje godišnjeg pododbora sa Evropskom Komisijom	85.000
	2. Članstvo u međunarodnim organizacijama (FAO, OIV, IOC, GFCM, i dr)	50.000

3. Rad i aktivnosti savjetodavnih tijela koja su predviđena novim zakonima, funkcionisanje Nadzornog odbora MIDAS projekta koji realizuje ministarstvo, a finansira Svjetska Banka i sl.	25.000
4. Usluge prevođenja	20.000
5. Informatička podrška	15.000
6. Jačanje administrativnih i institucionalnih kapaciteta: dodatna obuka kadra, podrška kreativnim kadrovima, dodatno tehničko opremanje ministarstva (kancelarije, IT oprema, namještaj i sl.)	90.000
7. Odnos sa javnošću: sprovođenje agrarne politike i predstavljanje procesa pristupanja EU na domaćim i međunarodnim skupovima, u elektronskim i štampanim medijima i sl.	35.000
8. Ostali operativni troškovi	40.000
9 Finansiranje izrade tehničke dokumentacije, arhitektonskog i nagradnih rješenja za projekat izgradnju i rekonstrukciju objekata definisanih planom Vlade Crne Gore za izgradnju kapitalnih objekata ("Kuća poljoprivrede" u Podgorici i Dom poljoprivrede u Bijelom Polju), kao dio učešća u kofinansiranju kredita Svjetske Banke opredijeljenog za ove svrhe.	151.000
10. Finansiranje jedne osobe u diplomatskoj misiji Crne Gore u Briselu zadužene za oblast poljoprivrede i ruralnog razvoja (11.000 € x 8 mjeseci 2011 godine),	89.000
<b>UKUPNO:</b>	<b>600.000</b>

## **6. INSTITUCIONALNI RAZVOJ I REFORMA POLJOPRIVREDE CRNE GORE (MIDAS)**

6. INSTITUCIONALNI RAZVOJ I REFORMA POLJOPRIVREDE CRNE GORE (MIDAS)				
Razlozi za podsticaj	<p>Vlada Crne Gore i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede kao nosioci realizacije projekta, sklopili su projektni aranžman sa Svjetskom Bankom pod nazivom "Institucionalni razvoj i jačanje poljoprivrede Crne Gore" (MIDAS projekat) koji za cilj ima da crnogorsku poljoprivredu i njene institucije pripremi za buduće članstvo u Evropskoj Uniji. Ukupna vrijednost projekta je 19,92 milion \$. Projekat se realizuje u vremenskom periodu 2009 – 2014. godina.</p> <p>Takođe, MIDAS projektom će biti ojačane strukture MPŠV, kako logistički (nabavka opreme, automobila, itd.), tako i obezbjeđivanjem experata, radionica, studijskih tura, kojim će se osposobljavati kadar iz MPRR za rješavanju kompleksnih zadataka iz oblasti EU integracija i programa ruralnog razvoja. Web sajt projekta <a href="http://www.midas.co.me">www.midas.co.me</a></p>			
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• jačanje institucionalne podrške za razvoj održive poljoprivrede,</li> <li>• brže i efikasnije sprovođenje reformi i pridruživanja EU,</li> <li>• uvođenje i primjena međunarodnih standarda, jačanje međunarodne saradnje i afirmacija Crne Gore i njenih potencijala,</li> </ul>			
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Ovim Projektom se već, aktivno, vrši <b>jačanje Savjetodavne službe u biljnoj proizvodnji</b>, kao i <b>Službe za selekciju stoke</b>, kroz nabavku it opreme i namještaja, vozila, organizovanja radionica i studijskih tura za savjetodavce i farmere, angažovanje međunarodnih i domaćih experata neophodnih za efikasno usvajanje znanja iz raznih oblasti, kako bi se naša poljoprivreda prilagodila i bila konkurentna poljoprivredi EU.</p> <p>Projektom je predviđeno formiranje i povezivanje odgovarajućih <b>registara farmi</b> i ostalih administrativnih registrara iz oblasti poljoprivrede, a koji su u nadležnosti MPŠV i uprava. Ovdje se podrazumijeva konstruisanje kompletne umrežene baze podataka, a kasnije i pozicioniranje ovih subjekata kroz sisteme aplikativne u EU programima pomoći i podrške poljoprivredi (IACS, LPIS, itd).</p> <p>Takođe, predviđena je i izgradnja objekta za potrebe Kuće poljoprivrede (gdje bi bili smješteni svi glavni poljoprivredni subjekti / institucije), kao i rekonstrukcija objekta u Bijelom Polju za potrebe osposobljavanja Doma poljoprivrede, gdje bi bile smještene poljoprivredne službe aktivne u ovoj oblasti, i na taj način bi se postavila dobra logistička i stručna podrška za ruralni razvoj i razvoj poljoprivrede na sjeveru države.</p> <p>Oblast <b>bezbjednosti hrane</b> je zastupljena kroz jačanje <b>Specijalističke veterinarske laboratorije</b> - Podgorica, tj. kroz nabavku laboratorijske opreme neophodne za usvajanje novih metoda i šireg spektra analiza, zatim izrada Biznis plana za ovu laboratoriju, i pomoć prilikom procesa akreditacije kao nacionalne referentne laboratorije za analize iz oblasti veterine.</p> <p>Takođe jačanje <b>Instituta za biologiju mora</b> kroz obnovu zgrade u Kotoru, rekonstrukciju i prilagođavanja unutrašnjeg laboratorijskog prostora, kao i nabavku laboratorijske opreme i namještaja.. Krajnji cilj je, takođe, da ova laboratorija bude osposobljena, akreditovana i da postane referentna nacionalna laboratorija za izradu analiza iz poslova monitoringa vode i biomonitoringa u ribolovnom moru sa posebnim osvrtom na monitoring kvaliteta vode na uzgajalištima, tj marikulture.</p> <p>Izgradnja graničnog inspekciskog mjesta za kontrolu veterinarskih i fitosanitarnih proizvoda u Luci Bar (sa hladnjačom, mini laboratorijom i svom neophodno opremom za vršenje kontrole uvoza, izvoza i tranzita biljnih i životinjskih namirnica na ovom graničnom prelazu). Nakon izgradnje ove jedinice, <b>granični prelaz Luka Bar</b> će imati objekat po EU standardima, i moći će nesmetano da nastavi da se bavi gore pomenutom djelatnošću i po zahtjevnim EU pravilima. Upravo se završava izrada Biznis plana i Fizibiliti studije za ovaj objekat, nakon čega slijedi izrada arhitektonskog projekta, pa izgradnja i opremanje ovog graničnog punkta.</p> <p>Po pitanju bezbjednosti hrane, na Projektu su planirane aktivnosti pomoći kod uređivanja i sertifikaciju prerađivačkih kapaciteta (klanica i mljekara) u skladu sa EU standardima; kao i projekat izrade studije izvodljivosti neškodljivog uklanjanja životinjskih ostataka, što bi bila osnova za kasnije konkretno rješavanje ovog pitanja.</p>			
Korisnici	Ministarstvo, Uprave i savjetodavne službe			
Način plaćanja	Na bazi specifikacije opreme, tehničke dokumentacije, završenog uspješnog tendera ili javnog oglasa i uz saglasnost Svjetske Banke			
Realizacija	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja-koordinator projekta - pomoćnik ministra za poljoprivredu uz jedinicu za tehnički pomoć projektima Svjetske banke			
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi specifikacije opreme, tehničke dokumentacije, završenog uspješnog tendera ili javnog oglasa i uz podršku jedinice za implementaciju projekata Svjetske Banke u Ministarstvu finansija i uz podršku kancelarije menadžera projekta			
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice pomoćnik za poljoprivredu, pomoćnik za Sektor za plaćanje			
Finansijski plan	Komponente - Budzet MIDAS projekta za 2011 godinu		Iznos, €	
		GEF	IBRD	
	<b>a) Savjetodavne službe</b>			UKUPNO:
	Vozila	40.000	280.000	
	Ekspert za agro ekologiju, GAP i Ruralni razvoj	90.000	40.000	
	Studijske posjete za ruralni razvoj, agro ekologiju, itd	20.000	20.000	
	Obuka poljoprivrednika	25.000	25.000	
	Dom poljoprivrede - Bijelo polje		200.000	

Novozaposleni, održavanje vozila, kancelarija			
Svega a.)	175.000	565.000	740.000
<b>b) Jedinica za ruralni razvoj RDU</b>			
Eksperti za ruralni razvoj, agro ekol, mon i eval	20.000	20.000	
Studijski obilasci i radionice	25.000	15.000	
Info kampanja za grantove		20.000	
IT oprema, kancelarijska oprema,	11.000	42.000	
Novozaposleni, održavanje vozila, kancelarije			
2 automobila	20.000	20.000	
Svega b.)	76.000	117.000	193.000
<b>c) IPARD Agencija (Sektor za placanja)</b>			
Ekspert za agenciju / it		30.000	
Studijska putovanja, radionice, itd		40.000	
It oprema, kanc oprema		50.000	
Novozaposleni, održavanje vozila, kancelarije			
2 automobila		40.000	
Svega c.)		160.000	
<b>d) Bezbjednost hrane</b>			
Laboratorijska oprema za Veterinarsku laboratoriju		190.000	
Ekspert za Veterinarsku laboratoriju		10.000	
Arhitekta Instituta za biologiju mora - Kotor		15.000	
Rekonstrukcija instituta Kotor I oprema		350.000	
Arhitekta,		41.000	
izgradnja i oprema za BIP Luka Bar		300.000	
Izrada studije za neškodljivo uklanjanje životinjskih ostataka		21.000	
Experti za životnu sredinu		21.000	
Svega d.)		948.000	948.000
<b>e) Registri farmi i sistematizacija</b>			
Expert za registar I katastar		60.000	
Studijski obilasci I radionice		15.000	
Itoprema,/ software,		100.000	
kancelarijska oprema		10.000	
<b>svega e)</b>		185.000	
<b>f) Komponenta-sistematizacija, kancelarijska oprema</b>		24.000	
<b>Svega f.)</b>		24.000	
<b>g) Menadzment projektom</b>			
Menadžer projekta	24.000		
Monitoring i evaluacija Specijalista	16.000		
Specijalista za zastitne mjere		12.000	
Služba Jedinice za tehničku pomoc TSU		35.000	
Revizija,		10.000	
prevodjenje		10.000	
training	9.000		
Kancelarija, oprema, terenski rad,		20.000	
<b>Svega g.)</b>	49.000	87.000	131.000
<b>UKUPNO (a-g):</b>	<b>300.000</b>	<b>2.086.000</b>	<b>2.386.000</b>



## **B) RIBARSTVO**

<b>B-1: PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA MORSKOG RIBARSTVA I MARIKULTURE</b>		
<b>B.1.1. Unapređivanje ribarske flote i sektora marikulture</b>		
Razlozi za podsticaj	<p>Ribarstvo je od posebnog značaja za ekonomski razvoj priobalnih zemalja kao što je Crna Gora koja ima dragocjene ali neiskorišćene resurse u ovom sektoru. Sektor morskog ribarstva i marikulture u mnogim segmentima nije dovoljno snažan da se takmiči sa efikasnijim partnerima iz Evrope koji mogu snabdijevati tržište po nižim cijenama od onih koje se plaćaju na domaćem tržištu.</p> <p>Ribolovni plovni objekti koji izlovljavaju demersalne vrste su stari, nedostaje im snaga i kapacitet da svoju aktivnost obavljaju u lošim vremenskim uslovima kao i na većim dubinama gdje po istraživanju postoje komercijalne količine kvalitetne demersalne ribe i škampa. U skladu sa prethodnim, profesionalni ribari imaju ograničen broj ribolovnih dana na moru, smanjen prihod od izlovljene ribe kao i pojačanu aktivnost u dijelu teritorijalnog mora gdje su manje dubine. Na ovaj način Crna Gora ne uspijeva da izlovi raspoložive riblje resurse i ova činjenica može da stvori nerazumijevanje po pitanju nivoa izlova koji je dozvoljen u budućnosti. Takođe, ukoliko Crna Gora želi da iskoristi raspoložive riblje resurse sitne plave ribe (sardele i incuna) potrebno je modernizovati i unaprijediti ribolovnu flotu.</p> <p>Kupovina novih ili polovnih ribolovnih plovnih objekata predstavlja značajno kapitalno ulaganje i prilikom ove aktivnosti potencijalni kupci se suočavaju sa nepovoljnom kreditnom podrškom i nemogućnošću zalaganja svog plovnog objekta kao hipoteke za dobijanje kredita.</p> <p>U Crnoj Gori postoje odlični uslovi za uzgoj školjaka i planirano je dalje povećanje uzgajanih količina. Na taj način stvorice se uslovi za pokrivanje domaće potražnje za ovim proizvodom kao i mogućnost izvoza. Kako bi se školjke plasirale na tržište potrebno je ispuniti zdravstveno higijenske zahtjeve koji, između ostalog, podrazumijevaju i proces prečišćavanja školjaka u centru za prečišćavanje. Udruženje uzgajivača školjaka je izgradilo dio Centra za prečišćavanje i potrebna su dodatna sredstva za kompletiranje ovog objekta. Takođe, potrebno je podržati uzgajivače u nabavci opreme za automatizaciju procesa uzgoja i opreme za poboljšanje plasmana proizvoda uzgoja na tržište.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>- unapređivanje profesionalne ribarske flote,</li> <li>- poboljšanje konkurentnosti i efikasnosti sektora izlova ribe i drugih morskih organizama,</li> <li>- poboljšanje konkurentnosti i efikasnosti sektora marikulture,</li> <li>- poboljšanje kvaliteta i zdravstvene ispravnosti ribljih proizvoda i proizvoda marikulture,</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Mjera podrške unapređivanju ribarske flote predstavlja dio procesa petogodišnjeg programa za obnovu i modernizaciju crnogorske ribarske flote. Podrška unapređivanju profesionalne ribarske flote odnosi se na kofinansiranje u vidu granta profesionalnih ribara za kupovinu ribolovnog plovnog objekta za izlov demersalnih vrsta ribe i drugih morskih organizama (koča) ili ribolovnog plovnog objekta za izlov sitne plave ribe (incuna i sardele). Maksimalno učešće javnih sredstava iznosi do 50 % vrijednosti ribolovnog plovnog objekta, maksimalno do 50.000 €. Pravo na podršku imaju profesionalni ribari (preduzetnik/privredno društvo) nosioci dozvole za privredni ribolov.</p> <p>Podrška poboljšanju konkurentnosti i efikasnosti sektora marikulture odnosi se na podršku kompletiranju Centra za prečišćavanje školjaka u Tivtu. Maksimalno učešće javnih sredstava za kompletiranje Centra iznosi do 50 % vrijednosti procijenjenih troškova za kompletiranje ovog objekta, maksimalno 20.000 €.</p>	
Korisnici	Profesionalni ribari (kojima je izlov ribe osnovna djelatnost), uzgajivači školjaka	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem saradnika iz jedinice za ribarstvo Ministarstva	
Realizacija	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za poljoprivredu i	
Procedura realizacije	Uslovi za korišćenje sredstava za unapređivanje profesionalne ribarske flote biće definisani javnim konkursom. Uslov za korišćenje sredstava za poboljšanje konkurentnosti i efikasnosti sektora marikulture je da predsjednik Udruženja marikulturista dostavi zahtjev Ministarstvu sa fakturom o nabavljenoj opremi i preduzetim radovima na kompletiranju Centra za prečišćavanje školjaka.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice: Slavica Pavlović Inspekcija za ribarstvo	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	<b>A. Unapređivanje ribarske flote</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Učešće u troškovima nabavke ribolovnih plovnih objekata (maksimalno učešće javnih sredstava iznosi do 50 % vrijednosti ribolovnog plovnog objekta, maksimalno do 50.000 €)</li> </ul>	80.000
	<b>B. Razvoj marikulture i akvakulture</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Učešće u troškovima kompletiranja Centra za prečišćavanje školjaka u Tivtu (maksimalno učešće javnih sredstava iznosi do 50 % vrijednosti procijenjenih troškova ili 20.000 €)</li> </ul>	20.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>100.000</b>

<b>B-1: PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA MORSKOG RIBARSTVA I MARIKULTURE</b>		
<b>B.1.2. Održivo upravljanje i očuvanje resursa ribe i drugih morskih organizama</b>		
Razlozi za podsticaj	<p>Iskorišćavanje ribljih resursa treba da se vrši u skladu sa održivim ekonomskim, ekološkim i socijalnim razvojem što se ostvaruje, između ostalog, pravilnim i racionalnim obavljanjem ribolova i primjenom principa predostrožnosti u sprovođenju mjera zaštite i očuvanja živih resursa mora uz održavanje biološkog diverziteta. Istraživanja u ribarstvu su potrebna za popunjavanje nedostataka u razumijevanju ribarstva, postizanje ciljeva odgovornog upravljanja i za indentifikovanje novih mogućnosti za ribolov. Institut za biologiju mora iz Kotora kao nadležna naučna ustanova za poslove morskog ribarstva ima ključnu ulogu u istraživanju i procjeni ribljeg fonda, praćenju stanja i procjeni održivog korišćenja ribe i drugih morskih organizama, monitoring populacione dinamike riba, monitoring kvaliteta vode i biomonitoring vode za uzgajališta kao i pružanje stručne pomoći za izradu strateških dokumenta i zakonskih akata. Prioritet Crne Gore je razviti efikasan i profitabilan sektor ribarstva za sve zainteresovane subjekte koji će se temeljiti na dugoročnom integrisanom Planu upravljanja. Ovo zahtijeva jačanje Instituta za biologiju mora i njegovih kapaciteta za suštinsko ulaganje sredstva u proces planiranja u ribarstvu.</p> <p>U cilju smanjenja ilegalnih ribolovnih aktivnosti i uspješnog implementiranja svih mjera kontrole i nadzora u skladu sa Zakonom o morskome ribarstvu i marikulturi prepoznata je potreba za jačanjem kontrole ribolovnih aktivnosti na moru odnosno potreba za većom podrškom Granične pomorske policije-Uprave policije ovlaštenim inspektorima za morsko ribarstvo.</p> <p>Za nesmetano sprovođenje projekta IPA 2009 "Održivo upravljanje morskim ribarstvom" Ministarstvo je, kao glavni korisnik ovog projekta, preuzelo obaveze vezano za obezbjeđenje uslova za nesmetan rad angažovanih eksperata kao i angažovanje konsultanta arhitekta za nadzor i kontrolu sprovedenih aktivnosti na rekonstrukciji kancelarija za inspekciju za morsko ribarstvo u Baru, Kotoru i Herceg Novom.</p>	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>- pouzdana procjena raspoloživih resursa ribe i drugih morskih organizama (demersalne, sitne plave ribe, školjke) sa kapacitetom za utvrđivanje kvote za izlov,</li> <li>- zdravstveno bezbjedne zone ribolovnog mora za uzgoj proizvoda marikulture,</li> <li>- smanjenje broja ilegalnih ribolovnih aktivnosti na moru</li> <li>- jačanje udruženja profesionalnih ribara i uzgajivača,</li> <li>- održavanje i unapređivanje ribarskog informacionog sistema.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	<p>Podržava se rad Instituta za biologiju mora, nadležne naučne ustanove za poslove morskog ribarstva i marikulture, koji obavlja godišnje monitoringe demersalnih, pelagičnih resursa, resursa školjaka kao i monitoring i biomonitoring kvaliteta morske vode za marikulturu.</p> <p>Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprava policije potpisuće Memorandum o razumijevanju o svojim zajedničkim aktivnostima u kontroli ribolovnih aktivnosti na moru.</p> <p>Radi ostvarivanja ciljeva politike ribarstva podstiče se organizovanje proizvođača u ribarstvu u organizacije proizvođača, zadruge i druge oblike organizovanja i upravljanje zajedničkom organizacijom tržišta ribe i ribljih proizvoda i proizvoda uzgoja.</p>	
Korisnici	Institut za biologiju mora, Uprava policije-Granična pomorska policija, Udruženja ribara i uzgajivača	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem saradnika iz jedinice za ribarstvo Ministarstva	
Realizacija	Ministarstvo, odgovorno lice: Slavica Pavlović, Branko Bulatović	
Procedura realizacije	<p>Podrška Institutu za biologiju mora se obezbjeđuje na bazi detaljnih mjesečnih izvještaja o preduzetim aktivnostima i postignutom napretku.</p> <p>Udruženjima ribara i uzgajivača podrška se obezbjeđuje za aktivnosti u cilju formiranja organizacija proizvođača ili drugih vidova organizovanja u skladu sa pravilima EU.</p> <p>Podrška za angažovanje arhitekta konsultanta se obezbjeđuje u skladu sa Ugovorom.</p>	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za poljoprivredu i Inspekcija za ribarstvo	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	<b>A. Procjena demersalnih resursa</b>	<b>10.850</b>
	- program uzimanja uzoraka	1.300
	- laboratorijski materijal	4.000
	- troškovi goriva za terenski rad	750
	- troškovi dnevnica za istraživače (120 dana)	1.800
	- obrada podataka	2.000
- priprema izvještaja uključujući dodatne interne i eksterne revizije	1.000	
<b>B. Procjena pelagičnih resursa</b>	<b>5.810</b>	
- program uzimanja uzoraka	810	
- laboratorijski materijal	1.550	
- troškovi goriva za terenski rad	370	
- troškovi dnevnica za istraživače (72 dana)	1.080	
- obrada podataka	1.000	

	- priprema izvještaja uključujući dodatne interne i eksterne revizije	1.000
	<b>C. Monitoring i biomonitoring kvaliteta vode za marikulturu</b>	<b>8.300</b>
	- program uzimanja uzoraka	2.500
	- laboratorijski materijal	1.500
	- troškovi goriva za terenski rad	500
	- troškovi dnevnica za istraživače (120 dana)	1.800
	- obrada podataka	1.000
	- priprema izvještaja uključujući dodatne interne i eksterne revizije	1.000
	<b>D. Procjena resursa školjaka u Bokokotorskom zalivu</b>	<b>2.540</b>
	- program uzimanja uzoraka	500
	- laboratorijski materijal	850
	- troškovi goriva za terenski rad	100
	- troškovi dnevnica za istraživače (6 dana)	90
	- priprema izvještaja uključujući dodatne interne i eksterne revizije	1.000
	<b>I. Angažovanje arhitekta konsultanta</b>	<b>3.500</b>
	<b>UKUPNO:</b>	<b>31.000</b>

<b>B-2: PODRŠKA RAZVOJU SEKTORA SLATKOVODNOG RIBARSTVA</b>		
Razlozi za podsticaj	Slatkovodne ribolovne vode u Crnoj Gori svojim kapacitetima i čistom i kiseonikom bogatom vodom predstavljaju veliki potencijal za uzgoj ribe, posebno pastrmke, i razvoj sportsko ribolovnog turizma. Istraživanja ribolovnih voda i izrada ribolovnih osnova predstavlja osnov za održivo gazdovanje ribljim fondom i planiranje poribljavanja sa kvalitetnom mlađi odgovarajućeg rječnog sliva.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>- pouzdana procjena raspoloživih ribljih resursa u slatkovodnim ribolovnim vodama, urađene ribolovne osnove,</li> <li>- razvoj sportsko ribolovnog turizma,</li> <li>- jačanje aktivnosti sportsko ribolovnih klubova u zaštiti ribolovnih voda i ribljih resursa</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podržava se rad Prirodno matematičkog fakulteta – Odsjek za biologiju u izradi ribolovne osnove. Podrška sportsko ribolovnim klubovima se obezbjeđuje za nabavku riblje mlađi za poribljavanje kao i kratkoročna pomoć za unapređivanje čuvanja i zaštite ribolovnih voda i organizovanje sportsko ribolovnih manifestacija.	
Korisnici	Prirodno-matematički fakultet, Sportsko ribolovni klubovi,	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi sa izvještajem	
Realizacija	Ministarstvo u saradnji sa Sportsko ribolovnim klubovima, Prirodno matematički fakultet – Odsjek za biologiju	
Procedura realizacije	Podrška Prirodno-matematičkom fakultetu se obezbjeđuje na bazi urađene ribolovne osnove. Podrška sportsko ribolovnim klubovima se obezbjeđuje na osnovu dostavljenih izvještaja i zapisnika inspektora o obavljenom poribljavanju i na osnovu plana čuvanja i zaštite ribolovnih voda.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za poljoprivredu i Inspekcija za ribarstvo	
Finansijski plan	<b>Komponente</b>	<b>Iznos, €</b>
	A. Revizija ribolovne osnove voda Nikšićkog regiona	8.000
	B. Učešće u poribljavanju ribolovnih voda	25.000
	C. Unapređivanje zaštite ribolovnih voda	7.000
	<b>UKUPNO:</b>	<b>40.000</b>

## **7. i 8. OPERATIVNI PROGRAMI UPRAVA**

7.	<b>PROGRAM FITOSANITARNIH MJERA</b>	
Razlozi za podsticaj	Fitosanitarna oblast je važan dio UKUPNO:g sistema bezbjednosti hrane. U fitosanitarnoj oblasti donesen je set zakona koji regulišu ovu oblast: Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja, Zakon o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja, Zakon o sadnom materijalu, Zakon o sredstvima za ishranu bilja, Zakon o sredstvima za zaštitu bilja, Zakon o zaštiti biljnih sorti, Zakon o bezbjednosti hrane, Zakon o genetički modifikovanim organizmima, Zakon o ratifikaciji međunarodne konvencije o zaštiti bilja i Zakon o potvrđivanju međunarodnog ugovora o biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• uspostavljanje i funkcionisanje sistema bezbjedne proizvodnje hrane posebno hrane biljnog porijekla na nivou primarne proizvodnje;</li> <li>• monitoring rezidua sredstava za zaštitu, nitrata, sredstava za ishranu bilja</li> <li>• utvrđivanje statusa štetnih organizama, sprječavanje unošenja i širenja štetnih organizama i njihova eradikacija,</li> <li>• proizvodnja zdravstveno ispravnog i kvalitetnog sjemenskog i sadnog materijala</li> <li>• očuvanje biljnih genetskih resursa</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podržava se implementacija Programa fitosanitarnih mjera u 2011 godini, koji sadrži detaljan pregled mjera sa potrebnim iznosom finansijskih sredstava za njihovu implementaciju. Program sadrži mjere iz oblasti: <ul style="list-style-type: none"> <li>• bezbjednosti hrane, sredstava za zaštitu bilja i sredstava za ishranu bilja,</li> <li>• zdravstvene zaštite bilja;</li> <li>• sjemena i sadnog materijala, biljnih genetičkih resursa;</li> <li>• tehnička i administrativna podrška implementaciji programa.</li> <li>• Takođe, Program predviđa i naknadu držaocima bilja za umanjeni ili izgubljeni prinos, u skladu sa zakonskim propisima.</li> </ul>	
Korisnici	Službe ovlašćene za sprovođenje mjera, laboratorije, držaoci bilja.	
Način plaćanja	Po ispostavljenoj fakturi za obavljeni posao, dijelom avansno; po izvještaju; Držaocima bilja na račun preko banaka	
Realizacija	Fitosanitana uprava, odgovorno lice direktor fitosanitarne uprave - Zorka Prljević	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi Programa rada Fitosanitarne uprave Crne Gore. U skladu sa Budžetom za 2011. godinu (funkcionalna klasifikacija 41106 - program 2621). Rezultati se verifikuju na bazi detaljnog godišnjeg izvještaja koji se podnosi Ministarstvu	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za poljoprivredu i	
Finansijski Plan	Komponente:	Iznos €
	<b>Program zdravstvene zaštite bilja</b>	92.985
	Operativni program stalnog nadzora sa posebnim nadzorom nad karantinski štetnim organizmima	
	Operativni program stalnog nadzora nad nekarantinski štetnim organizmima	
	Hitne fitosanitarne mjere i naknada šteta	
	<b>Program praćenja sredstava za zaštitu i ishranu bilja i bezbjednost hrane</b>	50.015
	Monitoring rezidua pesticida u hrani biljnog porijekla	
	Monitoring nitrata	
	Monitoring i postregistracijsko praćenje sredstava za ishranu bilja	
	Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i praćenje rezidua pesticida u proizvodnji jagode	
	Mjere u oblasti bezbjednosti hrane biljnog porijekla na nivou primarne proizvodnje	
	<b>Program za sjemenski i sadni materijal i biljne genetičke resurse</b>	47.000
	Sertifikacija sjemenskog materijala poljoprivrednog bilja	
	VCU testiranja stranih perspektivnih sorti krompira u cilju formiranja liste preporučenih sorti	
	Program biljnih genetičkih resursa	
	Mjere u oblast GMO	
<b>Tehnička i administrativna podrška implementaciji programa</b>	10.000	
<b>Realizacija Projekta IPA 2010</b>	70.000	
<b>UKUPNO::</b>	<b>270.000</b>	

8.	<b>OPERATIVNI PROGRAM ZDRAVSTVENE ZAŠTITE ŽIVOTINJA I STVARANJA SAVREMENOG SISTEMA BEZBJEDNOSTI HRANE</b>	
Razlozi za podsticaj	Crna Gora ulaže znatna sredstva u bezbjednost hrane i harmonizaciju pravnih i institucionalnih okvira sa međunarodnim standardima. Imajući u vidu da stočarska proizvodnja predstavlja najznačajniju granu poljoprivrede, sve je veći značaj veterinarske službe za efikasno funkcionisanje sistema očuvanja zdravlja životinja i bezbjedne proizvodnje animalnih proizvoda. Stoga je potrebno nastaviti podršku sprovođenju mjera Operativnog programa o zdravstvenoj zaštiti životinja i druge poslove koji predstavljaju izvršavanje zakonskih obaveza u oblasti veterine i bezbjednosti hrane.	
Ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> <li>• uspostavljanje i funkcionisanje sistema bezbjedne proizvodnje i prometa hrane animalnog porijekla,</li> <li>• obezbjeđivanje zdravstvene zaštite životinja i praćenje epizootičke situacije,</li> <li>• jačanje institucionalne podrške za bržu implementaciju EU standarda u oblasti zdravlja životinja i proizvodnji animalnih proizvoda.</li> </ul>	
Opis mjere i kriterijumi za podršku	Podržava se puna implementacija Operativnog programa o zdravstvenoj zaštiti životinja, koji sadrži detaljan pregled mjera sa potrebnim iznosom finansijskih sredstava za njihovu implementaciju. Programom se utvrđuju dijagnostička ispitivanja i imunoprofilaktičke, zoosanitarne i biosigurnosne mjere za obezbjeđivanje zdravstvene zaštite životinja, praćenje epizootičke situacije, monitoring rezidua, monitoring zoonoza, plan upotrebe sredstava i uslovi za sprovođenje mjera propisanih zakonom. Program predviđa i naknadu štete poljoprivredinim proizvođačima za životinje koja su ubijene ili zaklane, za stvari i sirovine koje su oštećene, pokvarene ili uništene prilikom sprovođenja mjera određenih za suzbijanje zaraznih bolesti, za one bolesti gdje je to zakonom propisano.	
Korisnici	Veterinarske ambulante, Specijalistička veterinarska laboratorija, poljoprivredna gazdinstva, Veterinarska i Fitosanitarna uprava	
Način plaćanja	poljoprivredinim proizvođačima preko banaka, po ispostavljenju fakturi Veterinarskoj upravi za obavljeni posao uz izvještaj i dijelom avansno	
Realizacija	Veterinarska uprava, odgovorno lice direktor veterinarske uprave - Ivan Popović	
Procedura realizacije	Mjera se sprovodi na bazi Operativnog programa o zdravstvenoj zaštiti životinja u okviru Veterinarske uprave Crne Gore, u skladu sa Budžetom Crne Gore (funkcionalna klasifikacija 41102 – program 2011). Rezultati se verifikuju na bazi detaljnog godišnjeg izvještaja, koji se podnosi Ministarstvu.	
Nadzor i kontrola	Ministarstvo, odgovorno lice Pomoćnik za poljoprivredu i	
Finansijski plan	A) Komponente prema Operativnom programu za 2011.	<b>Iznos, €</b>
	<b>Program 1.</b> Praćenje epizootičke situacije i dijagnostika u slučaju sumnje na zarazne bolesti	80.215
	<b>Program 2.</b> Obezbeđivanje zdravstvene zaštite životinja u opštinama u kojima ne postoji organizovana zdravstvena zaštita	15.000
	<b>Program 3.</b> Suzbijanje i iskorjenjivanje tuberkuloze goveda	394.180
	<b>Program 4.</b> Suzbijanje i iskorjenjivanje enzootske leukoze goveda	175.450
	<b>Program 5.</b> Suzbijanje i iskorjenjivanje bruceloze goveda, ovaca i koza	384.345
	<b>Program 6.</b> Monitoring bolesti plavi jezik	7.400
	<b>Program 7.</b> Dijagnostika bolesti pčela	29.700
	<b>Program 8.</b> Preveniranje i suzbijanje klasične kuge svinja	122.545
	<b>Program 9.</b> Preveniranje i suzbijanje bjesnila pasa i mačaka, u zavisnosti od epizootičke situacije i ostalih domaćih životinja	25.575
	<b>Program 10.</b> Preveniranje i suzbijanje ehinokokoze	1.650
	<b>Program 11.</b> Preveniranje i suzbijanje antraksa	1.425
	<b>Program 12.</b> Preveniranje i suzbijanje atipične kuge živine	19.500
	<b>Program 13.</b> Preveniranje avijarne influence	10.915
	<b>Program 14.</b> Identifikacija i registracija goveda	130.700
	<b>Program 15.</b> Monitoring rezidua	66.000
	<b>Program 16.</b> Monitoring zoonoza - salmoneloza	15.600
	<b>Program 17.</b> Monitoring zoonoza - listerija	13.800
	<b>Program 18.</b> Monitoring Bovine spongiformne encefalopatije – BSE	6.000
<b>UKUPNO::</b>	<b>1.400.000</b>	